

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Možnosti odhalování a prevence
radikalizace z pohledu útvarů policie s
místní působností**

**Possibilities of Detecting and Preventing
Radicalization from the Point of View of
Local Police Departments**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací
Autor bakalářské práce: Tomáš Venkrbec
Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Kladno 2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Venkrbec** Jméno: **Tomáš** Osobní číslo: **487477**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Plánování a řízení krizových situací**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Možnosti odhalování a prevence radikalizace z pohledu útvarů policie s místní působností

Název bakalářské práce anglicky:

Possibilities of Detecting and Preventing Radicalization from the Point of View of Local Police Departments

Pokyny pro vypracování:

Tématem práce bude představení a popis problematiky radikalizace ve společnosti z pohledu bezpečnostního a preventivního. V teoretické části budou vymezena základní rizika radikalizace a její dopady na společnost. V práci bude zmapováno 5 nejvýznamnějších teroristických útoků v Evropě za posledních pět let a zhodnoceny možnosti odhalování radikalizace z pohledu policejních činností. V praktické části se práce soustředí na možnosti detekce radikalizace v prostředí školských zařízení. Předmětem zkoumání budou znalosti a zkušenosti pedagogických pracovníků o této problematice a možnosti spolupráce s policií. Dále budou zkoumány statistické údaje vztahující se k uvedenému tématu, budou zjišťovány informace o současném vývoji radikalizace ve školách a možná řešení v oblasti prevence. V závěru práce budou shrnuta výzkumná zjištění a navržena doporučení pro útvary Policie ČR v oblasti odhalování a prevence radikalizace ve školách.

Seznam doporučené literatury:

- [1] VEGRICHTOVÁ, Barbora, Hrozba radikalizace Terorismus, varovné signály a ochrana společnosti, ed. 1, Praha: Grada, 2019, ISBN 978-80-271-2031-4
- [2] VEGRICHTOVÁ, Barbora, Extremismus a společnost, ed. 2, Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-665-1
- [3] LEBEDA, David, Úvod do problematiky extremismu, ed. 1, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, ISBN 978-80-7478-394-4

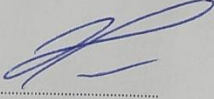
Jméno a příjmení vedoucí(ho) bakalářské práce:

doc. PhDr. Barbora Vegrichová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **15.02.2021**

Platnost zadání bakalářské práce: **18.09.2022**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Možnosti odhalování a prevence radikalizace z pohledu policie s místní působností vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 10.05.2021

Tomáš Venkrbec

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval paní doc. PhDr. Barboře Vegrachtové, Ph.D., MBA za odborné vedení, trpělivost, cenné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat mé rodině, a to především manželce Karolíně Venkrbcové Dekastellové a mé dceři Natálii Venkrbcové, za trpělivost a podporu, kterou mi poskytovaly při psaní této práce. Také bych chtěl velice poděkovat všem, kteří se podíleli na umožnění realizace této práce a to konkrétně: plk. Mgr. Bc. Vítovi Burešovi, mjr. Mgr. Janu Rejhovi, kpt. Mgr. Karlu Smolovi, kpt. PhDr. Ivetě Nácovské, npor. Mgr. Pavlu Menclovi, por. Bc. Radku Šulcovi, PhDr. Janě Mottlové, Ph.D., PhDr. Janu Huškovi, JUDr. Aleši Čermákovi, Mgr. Dagmaře Kubičkové, Mgr. Marii Vavřínkové, Mgr. Janu Kordovi a Ing. Miloši Kodadovi.

ABSTRAKT

Tématem práce je představení a popis problematiky radikalizace ve společnosti z pohledu bezpečnostního a preventivního, a také vymezení některých základních pojmů, které jsou často špatně interpretovány.

V teoretické části jsou vymezena a specifikována základní rizika spojená s problematikou radikalizace a dopady na společnost. Dále je v práci zmapováno 5 nejvýznamnějších teroristických útoků v Evropě za posledních pět let a zhodnoceny možnosti a překážky odhalování radikalizace z pohledu policejních činností.

Praktická/výzkumná část je zaměřena na možnosti detekce radikalizace v prostředí školských zařízení v rámci působnosti teritoria místního oddělení policie Karlín, kde autor působí jako policista. Předmětem zkoumání jsou znalosti a zkušenosti pedagogických pracovníků o této problematice a možnosti spolupráce s policií v oblasti prevence. Dále jsou zkoumány statistické údaje vztahující se k uvedenému tématu, rozhovory s pedagogy a pracovníky státních sociálních služeb, od kterých byly zjišťovány informace o současném vývoji radikalizace. Využity jsou informace získané ve spolupráci s oddělením tisku a prevence, oddělením terorismu a extremismu a na místním oddělení Policie ČR. V práci jsou navržena a porovnána možná řešení v oblasti prevence. V závěru práce jsou shrnuta výzkumná zjištění a navržena možná doporučení pro základní útvary Policie ČR v oblasti odhalování a prevence radikalizace ve společnosti.

Klíčová slova

Radikalizace, extrémismus, terorismus, deradikalizace, propagace, proces

ABSTRACT

The topic of this thesis is the introduction and description of the issue of radicalization in society from the security and prevention point of view, as well as the definition of some basic concepts that are often misinterpreted.

The theoretical part defines and specifies the basic risks associated with the issue of radicalization and its impact on society. Furthermore, the work sums up the 5 most important terrorist attacks in Europe over the past five years and evaluates the possibilities and obstacles in detecting radicalization from the perspective of police activities.

The practical/research part is focused on the possibilities of detecting radicalization in the environment of school facilities within the scope of the territory of the local Karlín police department, where the author works as a police officer. The subject of the research is the knowledge and experience of pedagogical staff on this issue and the possibilities of cooperation with the police in the field of prevention. Furthermore, statistical data related to this topic are examined. The data about current development of radicalization was collected by interviews with teachers and employees of state social services. Some information was obtained in cooperation with the Press and Prevention Department, the Terrorism and Extremism Department and the local Police Department of the Czech Republic. The work proposes and compares possible solutions in the field of prevention. In the conclusion all research findings are summarized and possible recommendations are suggested for the basic units of the Police of the Czech Republic in the field of detection and prevention of radicalization in society.

Keywords

Radicalization, extremism, terrorism, deradicalization, promotion, process

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl práce.....	12
3	Přehled současného stavu.....	13
3.1	Vymezení pojmů.....	13
3.1.1	Radikalizace	13
3.1.2	Radikalismus.....	16
3.1.3	Extrémismus	17
3.1.4	Pravicový extrémismus	19
3.1.5	Levicový extrémismus.....	20
3.1.6	Náboženský extrémismus.....	21
3.1.7	Terorismus.....	22
3.1.8	Deradikalizace	24
3.2	Šíření a odhalování radikalizace	25
3.2.1	Propagace	25
3.2.2	Modely radikalizace.....	27
a)	Liniový proces radikalizace.....	28
b)	Schodišťový proces radikalizace.....	29
c)	Pyramidový proces radikalizace	30
3.2.3	Odhalování/detekce radikalizace.....	31
3.2.4	Rizikové faktory	34
3.3	5 nejvýznamnějších teroristických útoků v Evropě za posledních pět let.....	37
3.3.1	Teroristický útok v Berlíně – Německo 2016.....	37

3.3.2	Útok na učitele v Londýně – Británie 2017.....	39
3.3.3	Teroristický útok ve Štrasburku – Francie 2018.....	40
3.3.4	Teroristický útok ve Vídni – Rakousko 2020.....	42
3.3.5	Útok na učitele u Paříže – Francie 2020.....	43
4	Metodyka.....	45
4.1.1	Školská zařízení.....	45
4.1.2	Státní organizace.....	50
4.1.3	Vybrané útvary PČR.....	57
4.1.4	Statistiky.....	69
5	Výsledky.....	72
5.1	Vyhodnocení rozhovorů.....	72
5.2	Vyhodnocení teroristických útoků.....	73
5.3	Vyhodnocení statistik.....	74
6	Diskuze.....	76
7	Závěr.....	84
8	Seznam použitých zkratk.....	85
9	Seznam použité literatury.....	86
10	Seznam použitých obrázků.....	93
11	Seznam použitých tabulek.....	94

1 ÚVOD

V současné době se Evropské státy potýkají s mnoha problémy, jako jsou například migrační vlny z Blízkého východu a Afriky, teroristické útoky, problémy se současnou pandemií či Ruskými agenty, nebo nepřizpůsobivostí migrantů v hostitelských zemích. Tyto a mnohé další problémy, které musí Evropské státy řešit, nahrávají různým skupinám a organizacím, ať již radikálním, extrémistickým, teroristickým, fundamentálním a dalším, k tomu, aby posílili svůj vliv a získali (radikalizovali) nové členy či podporovatele. Tyto skupiny a organizace pak využívají svého vlivu k rasové či národnosti nesnášenlivosti, zrušení nebo nahrazení stávajícího politického uskupení, boje proti nespravedlivému systému nebo jinému náboženskému přesvědčení.

Aby mohly tyto skupiny a organizace dosáhnout svých cílů, potřebují k tomu získat širokou základnu nových členů a podporovatelů, ze kterých se pak stávají jejich plnohodnotní členové a vůdčí osobnosti, kteří se dále zasazují o dosažení stanovených cílů. Jak je uvedeno výše, současná doba velmi nahrává různým skupinám a organizacím, které tak mohou rekrutovat nové členy. Využívají k tomu všechny dostupné prostředky a cílí na všechny věkové skupiny. Zejména pak na děti a mladistvé, kteří jsou náchylnější na přijímání různých cizích myšlenek a ideologií, ale také jsou v době vývoje své osobnosti, kdy se chtějí od ostatních odlišovat, hledají svůj vlastní styl a kolektiv, do kterého by mohli patřit. Toto jim právě některé skupiny či organizace nabízejí, a již v této době dochází k přejímání různých ideologií, které mohou vést od nenávisti a zloby až k násilnému chování/jednání, aneb jak stojí na přebalu knihy od Josefa Smolíka (2020) *Psychologie terorismu a radikalizace: „Jak se z beránků stávají vlci“*.

V posledních několika letech odcházela spousta především mladých lidí, kteří byli ve svých zemích rekrutováni náboráři především z teroristické organizace Islámský stát, aby odcházeli bojovat za svou víru proti nevěřícím. Toto se děje i v Rusko – Ukrajinském konfliktu, kdy jsou lidé rekrutováni, aby zde bojovali. Především ve Francii, Británii, Německu atd., Českou republiku nevyjímaje, se děti a mladiství přidávají do různých pouličních gangů, kde dochází z počátku k drobné kriminalitě, násilí, ale také přepadávání a konzumaci drog. Z těchto gangů se poté snáze radikalizují noví členové různých extrémistických či teroristických skupin či organizací.

Různé skupiny a organizace mají své vlastní propagandistické předměty, oděvy, symboly, vlajky, hesla, numerické kódy atd., které je sjednocují a odlišují od ostatních. Tyto různé symboly, předměty, které jsou doprovázeny i změnou názorů, stranění se kolektivu atd., mohou být prvním vodítkem k tomu, že daný jedinec prochází procesem radikalizace. Jelikož děti a mladiství tráví spousta času ve školách, kde jsou pod dohledem pedagogů, je pravděpodobné, že právě pedagogové si mohou všimnout již prvních signálů, které mohou znamenat, že se jejich žák začíná radikalizovat.

V současné době si díky své práci, informacím ze zpráv a dokumentů a v neposlední řadě i informacím od profesorů na škole všímám, že již několik let, a to hlavně od roku 2001, po útoku na World Trade Centr v USA, je jedním z problémů terorismu a nejen jeho, ale i dalších ideologických směrů (radikalismus, extrémismus, fundamentalismus atd.), radikalizace nových členů, a to zejména dětí a mladistvých.

Obzvláště pak ve spojitosti s náboženským extrémismem a terorismem. Proto jsem se rozhodl prozkoumat z pohledu mého postavení u policie, jak vlastně

funguje odhalování a preventivní činnost, zaměřená na děti a mladistvé ve spolupráci s dalšími odděleními policie, školami a státními orgány zabývajícími se výchovou a problémovým chováním dětí a mladistvých, popřípadě zjistit, jak se v případě odhalení radikalizovaného žáka dále postupuje.

Prvotním cílem je zjistit, jestli a popřípadě jak taková spolupráce mezi jednotlivými organizacemi funguje, a pokud ano, tak jak probíhá, popřípadě jak by šla zlepšit nebo inovovat a pokud ne, tak navrhnout nějaká řešení, která by byla pro všechny zúčastněné přínosná. Dalším cílem je zjistit, jaké je u uvedených organizací povědomí o této problematice a navrhnout možná zlepšení. Cílem této práce je také vymezení některých pojmů, které se často mezi sebou zaměňují, nebo jsou používána jako synonyma.

Poznatky z této práce by měly především sloužit k rozvoji spolupráce mezi státními složkami (policie, úřady, školy atd.), ale i nestátními organizacemi, které se zabývají problematikou radikalizace u dětí a mladistvých. Také by mělo být z poznatků patrné, jak velké je povědomí o problematice radikalizace a kam by měla být směřována pozornost bezpečnostních složek a expertů zabývajících se touto problematikou. Tato práce také může sloužit k dalšímu studiu v této problematice a být dále rozvíjena v širším měřítku nejen z pohledu působnosti jednoho místního oddělení policie.

2 CÍL PRÁCE

Cílem č. 1 této práce je prozkoumat vztahy při odhalování a prevenci radikalizace mezi místními odděleními police a školami (zejména pak v působnosti oddělení, kde autor práce působí), a dále pak také s dalšími útvary policie a státními organizacemi zabývajícími se problémovým chováním dětí a mladistvých. Dále pak, jestli u uvedených organizací funguje nějaká preventivní činnost na úseku ochrany či odhalování radikalizace dětí a mladistvých již na počátku tohoto procesu.

Cílem č. 2 této práce je nastínit problematiku spojenou s radikalizací a vymezení některých pojmů (jako je radikalismus, extrémismus, terorismus atd.), které jsou často nesprávně používány, zaměňovány, či jsou používány jako synonyma, a to nejen laickou veřejností, ale také některými odborníky, politiky či novináři. Také je potřeba poukázat na různé způsoby propagace a šíření ideologických nebo fundamentálních myšlenek a názorů, které jsou většinou zaměřeny proti demokracii, politickému uskupení dané země, jinému náboženství, nebo jsou proti obyvatelům určité národnosti či etnika.

Cílem č. 3 je vyhodnotit několik vybraných teroristických útoků za posledních pět let a zjistit, jak u osob, které útoky spáchaly probíhal proces radikalizace.

Ve výzkumné části je cílem č. 4 zhodnotit, především pak za použití rozhovorů s vybranými státními organizacemi, jak spolu jednotlivé organizace komunikují při řešení problematiky radikalizace, zejména pak u dětí a mladistvých.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Vymezení pojmů

3.1.1 Radikalizace

Pojem radikalizace se začal používat v politologii již v 18. století, kdy byl často spojován s osvícenstvím a Francouzsko Americkou revolucí. V 19. století se pojem radikalizace často vyskytoval ve spojení s politickou nebo náboženskou sférou, kdy se často jednalo o nesouhlasné projevy a snahu o reformu režimu, nikoliv však o náhradu režimu, jak tomu bylo u extrémistických skupin. Ve snaze o reformu režimu bylo radikalisty využíváno legálních prostředků, které však byly na hraně zákona. [1]

O studiu radikalizace se před rokem 2000 moc nemluvilo a byla to spíše okrajová záležitost. Vše se však změnilo po 11. září 2001, kdy ve Spojených státech Amerických (dále jen „USA“), ve městě New York došlo k teroristickému útoku, při kterém bylo zničeno světové obchodní centrum (World Trade Center). V Evropě se o tomto tématu začalo více diskutovat až po teroristických bombových útocích z 11. března 2004, který se odehrál ve španělském městě Madridu, a ze 7. července 2005, který se stal ve Velké Británii ve městě Londýn. [2]

V současné době je pojem radikalizace velmi rozšířen a používán nejen mezi odbornou komunitou, ale také laickou veřejností, novináři, politiky, a extrémistickými a teroristickými skupinami. Tento pojem je však mezi těmito komunitami velmi často zaměňován, nebo se používá jako synonymum ve spojitosti s extrémismem a terorismem, obzvláště pak mezi novináři a politiky. Proto je potřeba tento pojem nějak definovat. To ale není jednoduché, jelikož v současné době neexistuje jednotná definice radikalizace, protože se jedná o

multidisciplinární obor, kterým se zabývá sociologie, psychologie, politologie, kriminologie a jiné. Problém s definicí radikalizace je také mezi jednotlivými vládami různých států, mezinárodních organizací či v akademických kruzích.

Například na internetových stránkách ministerstva vnitra České republiky je radikalizací rozuměno, že se jedná o „*změny ideologických postojů člověka směrem k postojům vyhraněným, které vybočují z ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým principům. Tyto extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí destruktivně na stávající systém, včetně aktivit násilného charakteru.*“ [3]

Legislativně však pojem radikalizace v České republice definován není. Stejně tak není definován v trestním právu, kde skutková podstata radikalizace není uvedena. Obecně se však projevy radikalizace mohou projevovat u trestných činů vztahujících se k extrémismu či terorismu. V trestním zákoníku (dále jen „TRZ.“) č. 40/2009 Sb. lze v souvislosti s extrémismem a terorismem radikalizaci postihnout např. u těchto trestných činů: § 312a Účast na teroristické skupině, § 352 Násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, § 355 Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení, nebo § 356 Podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. [4]

O dalších definicích pojmu radikalizace hovoří například:

Lincher a kol. (2018), kteří radikalizaci definují jako „*proces, ve kterém jednotlivci či skupiny pod vlivem politické či náboženské ideologie opustí hodnotový systém určité země a osvojí si nový systém hodnot, které nejsou v souladu se základními principy demokratické společnosti*“ [5]

Vegrichtová (2019), která radikalizaci definuje jako „*víceúrovňový dynamický proces, během nějž jedinec přijímá vyhraněné názory a postoje směřující k akceptaci,*

legitimizaci, podpoře a realizaci násilí na základě vyznávané ideologie nebo náboženské doktríny nebo přesvědčení.“ [6]

Organizace spojených národů (OSN) ve své příručce o radikalizaci ve věznicích (2016) uvádí radikalizaci jako „*dynamický proces, při kterém si jedinec osvojuje extremistické názory a cíle. Důvody tohoto procesu mohou být ideologické, politické, náboženské, sociální či ekonomické. Radikál se může snažit o transformaci systému, přičemž jeho požadavky směřují buď k vládě, nebo ke společnosti jako celku. Prostředkem k tomu může být radikální řešení – pomocí násilí – ale i nenásilné prostředky – například přesvědčování“ [7]*

Jak již bylo uvedeno výše, jednotná definice pojmu radikalizace v současné době chybí. Avšak nejen dle těchto definic lze říci, že se jedná o komplexní a složitý fenomén, kdy autor této práce vidí radikalizaci jako určitý proces, kterým prochází jednotlivec nebo skupina v průběhu času, ve kterém přejímá za své různé ideologie a doktríny, jež se týkají především politických názorů, náboženství, demokratických principů, nebo jinak smýšlejících skupin či institucí, vedoucím k projevům nenávisti, intoleranci a velmi často i k násilnému chování, aby tak tito jednotlivci nebo skupiny dosáhli svého cíle.

V případě, že během procesu radikalizace dochází u jednotlivce nebo skupiny k použití násilí nebo přiklání se k použití násilí pro dosažení vlastních cílů či ideologií, mluvíme již o takzvané násilné radikalizaci, která v konečném důsledku může přecházet až do extremistických forem, nebo vést k teroristickým akcím.

3.1.2 Radikalismus

Pojem radikalismus vychází odvozením z latinského slova *radix*, jehož význam znamená *kořen*. V některých slovnících je jako význam tohoto pojmu uvedena *důslednost, nekompromisnost, jít na kořen věci*. [8]. Dle některých autorů, jako je Vegrichová (2017), Danics (2013) nebo Mareš (2003) je radikalismus vnímán jako konečný proces radikalizace, kdy jedinec dosáhne svých postojů, přičemž se nutně nemusí jednat jen o postoje politické, ale zahrnuje celou řadu názorů a postojů, které se utvářely již v procesu radikalizace. [9] [10] [11]

Radikálové většinou odmítají přijmout postoje většiny a domnívají se, že jejich ideologie je jediná správná, a proto ji dále šíří. Tímto způsobem se snaží oslovit další jedince či skupiny, které svojí ideologií chtějí taktéž radikalizovat a přimět je uvěřit, že tato ideologie, která je jim předkládána, je jediná správná. Ve svých ideologiích radikálové často zmiňují i různá konkrétní řešení daných problémů, které danou společnost aktuálně tíží. [12]

V každé zemi a společnosti, kterou je daná země tvořena, může radikalismus působit jinak. Především pak v otázkách politických, náboženských, kulturních, rasových a jiných postojů a názorů. Jak se společnost mění a vyvíjí, mění a vyvíjí se také obsah radikálního smýšlení, které se přizpůsobuje danému prostředí. [12]

Stejně jako pojem radikalizace je i pojem radikalismus často užíván nesprávně, a to jak politiky, tak i sdělovacími prostředky, kde bývá zmiňován ve spojení s různými jinými teroristickými či extrémistickými skupinami, nebo naopak je tento pojem zneužíván k označování různých jedinců či skupin, kdy slouží jako prostředek k jejich diskreditaci. Toto označování se často prolíná do politické sféry, kdy jedna strana osočuje druhou, že její názory a postoje jsou tzv. „radikální“. [12]

3.1.3 Extrémismus

Stejně, jako u pojmu radikalizace, pojem extremismus vychází z latinského slova. U extrémismu se jedná o latinské slovo „extremus“, což znamená nejkrajnější, nejzazší, nejvzdálenější, nebo výstřední. [8]

Pojem extrémismus je stejně jako v případě pojmu radikalismus velmi často v médiích, různých konverzacích, či u politických představitelů zaměňován, nebo se stává synonymem pro radikalismus, či dokonce terorismus. Byť je mezi těmito pojmy jen velmi tenká hranice, je potřeba je od sebe rozlišovat a používat je tak, aby nedocházelo k jejich záměně a nesprávné interpretaci. Aby nedocházelo k nepochopení se mezi odbornou a laickou komunitou. [9]

Stejně jako u pojmu radikalizace se ani zde odborníci neshodují na jednotné definici pojmu extrémismus, jelikož se stejně jako u problematiky radikalizace jedná u extrémismu o multidisciplinární obor (politologie, sociologie, psychologie, kriminologie, filozofie), který je nejen mezi obory, ale také mezi státními organizacemi různých států jinak definován a vnímán. Vymezení pojmu extrémismus je uváděno i v řadě dokumentů Rady Evropy. Ale ani zde tento pojem není zcela jednotný. Například Ministerstvo vnitra České republiky definuje extrémismus jako pojem, kterým *„jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se proky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií).“* [13]

Jinak pojem extrémismus uvádí Lincher a spol. (2018), kteří uvádí, že „*Extrémismem se rozumí verbální, grafické, fyzické nebo jiné aktivity spojené zpravidla s výhradně ideologickým nebo jiným kontextem, který uskutečňují jednotlivci nebo skupiny osob s názory výrazně vybočujícími z všeobecně uznávaných sociálních norem se zřetelnými prvky netolerance, především rasové, národnostní, náboženské nebo jiné obdobné nesnášenlivosti. Tyto aktivity útočí proti demokratickým principům společnosti, ústavnímu uspořádání společnosti, zdraví, majetku nebo veřejnému pořádku.*“ Dále uvádí, že extrémismus je průvodním jevem demokracie a pokud by se někdo pokusil o jeho odstranění, musel by sáhnout do základních práv a svobod demokratického zřízení státu, což by v konečném důsledku mohlo vést až k diktatuře s jediným možným správným názorem.

Vegrichová (2017) uvádí, že „*extrémismus a extrémistické subjekty překračují zákonné limity, nerespektují ústavní pořádek, zákonné normy a předpisy, jejich jednání je protiprávní a ohrožuje a útočí na fundamentální demokratické principy, základní lidská práva a svobody, tak jak jsou deklarovány Ústavou ČR a listinou základních práv a svobod.*“ [9]

Avšak v českém trestním právu není pojem extrémismus nijak zakotven, ale i přesto se pro potřeby policie a trestního řízení využívá u některých trestných činů, a to zejména u těch trestních činů, které jsou motivovány rasovou, národnostní nebo sociální nesnášenlivostí, jako jsou například: § 140 - vražda, § 358 - výtržnictví, § 122 - ublížení na zdraví, § 352 - násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, § 228 - poškození cizí věci, § 171 - omezování osobní svobody, § 355 - hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, atd., jsou uvedeny v zákoně č. 40/2009 Sb. [14]

V souvislosti s uvedenými TČ, které jsou páčány extrémisty z nenávisti, hovoříme o tzv. Hate Crimes (kdy tento výraz je převzat z angličtiny a v překladu

znamená „zločiny z nenávisti“), kdy jsou prioritně tyto činy páčány pachateli z důvodu nenávisti vůči rase, národu, náboženství, etnické skupině, jiné třídě, či jiné sociální skupině.

Extrémismus se v ČR z politického hlediska rozděluje na pravicový a levicový, dále pak na náboženský, ekologický a národnostní. V české republice se nejvíce projevuje pravicový a levicový extrémismus, které jsou v současné době nejvíce řešeny. Náboženský, národnostní nebo ekologický extrémismus jsou v celkovém počtu trestných činů spáchaných extrémisty oproti pravicovému a levicovému extrémismu velmi nízké nebo žádné. Dále budou blíže rozebrány tři typy extrémismu, které se v ČR nejvíce vyskytují. [13]

3.1.4 Pravicový extrémismus

Pravicový extrémismus se v ČR začal nejvíce projevovat na počátku 90. let 20. století, kdy se nejvíce zaměřoval na rasově motivované násilí, ale členové některých skupin jako je např. Blood and Honour neváhají spáchat ani další trestné činy, jako je např. loupež, vraždy, násilí proti jednotlivci nebo skupině osob atd. Postupem času začínají vznikat další pravicově zaměřené skupiny (Skinheads, neonacisté), politická hnutí (sdružení pro republiku SPR) nebo republikánská strana československá (RSČ) a zakládají se hudební skupiny (Orlík, Braník, Vlajka, Diktátor, atd.), které propagují rasismus a xenofobii. [15]

Jak uvádí Vegrachtová (2017) *„Charakteristickým rysem pravicového extrémismu je popření principu rovnosti lidí.“* Což poukazuje na počátky vzniku pravicového extrémismu do dob Velké francouzské revoluce, kdy pravicový extrémisté chtěli zachovat staré pořádky a rozdělení lidu na vládnoucí elitu (monarchii) a dělnickou třídu (pracující lid) [15].

Zastánci extrémně pravicových skupin jsou zastánci toho, že pouze jedna rasa nebo národ jsou nadřazeni ostatním. Tento názor u přívrženců extrémní pravice vede k rasismu, xenofobii a antisemitismu, jako tomu bylo u nacistického Německa v před období a následně v období Druhé světové války. [9]

V současné době se, byť okrajově, stále řeší migrační vlny uprchlíků z jihovýchodních zemí. K tomu, a to především, se řeší situace vzniklá virovým onemocněním SARS-CoV-2, které vyvolalo celosvětovou pandemii. Tyto dvě události příznivci pravicového extrémismu využívají k šíření své propagandy, lživých a xenofobních zpráv a dezinformací, ve kterých například jako zdroj nákazy uvádějí právě zmíněné uprchlíky. Dále také uvádí neschopnost demokratického systému se zvládnutím uvedených událostí. To vede ke stále se zvyšující kritice vůči Evropské unii a NATO a snaze o vystoupení z těchto organizací. [16]

3.1.5 Levicový extrémismus

Stejně jako u pravicového extrémismu se i levicový extrémismus v ČR začal projevovat na počátku 90. let 20. století, kdy tento styl vychází z komunistické ideologie (všichni jsou si rovni, mají právo svobody projevu a neuznávají rozdělení na bohatou vládnoucí elitu a pracující lid). Respektive snaží se o vytvoření společnosti, kde by si byli všichni lidé rovni. Také v letech 1989-1992 v tehdejší Československu začíná vznikat Československé anarchistické sdružení (ČAS). [15]

V současné době je na české extrémistické scéně nejvíce vidět anarchistická sféra, která se zabývá podporou práv různých skupin (např. gayové, lesbičky, feministky) a bojem proti rasismu a útlaku menšin a migrantů. Anarchisté se snaží být nezávislí v politickém systému a věří, že lidé jsou schopni

žít pospolu i bez vládnoucí moci. Proto bojují proti všem vládním zřízením, především pak proti dělnickému hnutí, které představuje krajní pravici. Tento boj proti systému láká především mladé lidi, a proto je mezi nimi toto hnutí velice oblíbené. Jelikož Anarchistická hnutí odmítají jakýkoliv řád, normy, zákony a násilný útisk ze strany vládnoucí vrstvy, dochází tak k tomu, že mezi levicovými skupinami, jako jsou anarchisté, trockisté či komunistické strany, nemůže dojít ke spolupráci, jako je tomu například mezi pravicovými skupinami, které jsou sice ve svých názorech a postojích mnohdy odlišné, ale při řešení společného zájmu dokážou spolupracovat. [9]

Aktuálně v době celosvětové pandemie spojené s virovým onemocněním SARS-CoV-2, levicová hnutí nemohou konat svá shromáždění a další veřejné akce. Z tohoto důvodu se Anarchistické hnutí zaměřilo na různé solidární či pietní akce a také na propagaci své ideologie na internetových stránkách, kde je především militantními anarchisty vyzíváno k úplnému rozložení systému, dokud je oslaben, jako se tomu děje například v zahraničí, kde dochází k nepokojům, rabování, stávkám či vzpourám ve věznicích. Komunistická hnutí naopak tuto dobu využívají k šíření kritiky proti EU, NATO a neziskovým organizacím, které podle nich rozkrádají stát. Také glorifikují současnou komunistickou politiku Ruské federace a nedávné události, jako je například odstranění sochy maršála Koněva, vedou dogmatické komunisty k závěru, že se v současné době v ČR propaguje nacismus a fašismus. [16]

3.1.6 Náboženský extrémismus

Extrémistické náboženské skupiny se mohou vyskytovat jak v málo rozšířených náboženstvích a kultech, tak i v masově rozšířených náboženstvích (Křesťanství, Judaismus, Islamismus). Extrémistické odnože fundamentálně

lpí na doslovném dodržování výkladu psaných textů, což často vede k netoleranci vůči jiným náboženstvím, skupinám osob nebo národností. Také jsou zde často omezována práva a dochází k potlačování lidské důstojnosti u členů těchto náboženských směrů. Různá extrémistická náboženství dogmatickým dodržováním psaných textů často vedou k prosazování takových zájmů, které vedou k nastolení nebo udržení teokratického režimu. Jelikož u náboženského extrémismu není rozděleno, zdali se jedná o pravici či levici, může tak docházet k propojení jednotlivých ideologických směrů, které mají společný cíl. [17]

V současné době opět spojené s celosvětovou pandemií virového onemocnění SARS-CoV-2 se do popředí náboženských extrémistických skupin dostávají odnože Islamismu, z nichž nejextrémističtější je Salafismus. Tito náboženští fundamentalisté jsou klíčovou složkou, která podporuje násilné akce vůči nevěřícím, a z jejichž řad jsou často podporovány teroristické činy nebo se jejich členové sami stávají teroristy. V současné době tyto islamistické odnože propagují současnou pandemii za boží trest pro nevěřící za hříchy a morální zkaženost.

3.1.7 Terorismus

Stejně jako pojem radikalizace nebo extrémismus, má i pojem terorismus jak mezi odborníky, tak i mezi jednotlivými složkami různých států odlišnou definici, jelikož je jimi jinak vnímán a v případě odborníků se jedná o multidisciplinární obor (politologie, sociologie, psychologie, bezpečnostní analytici atd.). Obecně se dá říct, že se jedná o násilné akce skupin či jednotlivců, které mají většinou politický nebo náboženský cíl, k němuž jsou využívány

prostředky k zastrašení civilního obyvatelstva nebo způsobení škody na životech či majetku.

Bezpečnostní a informační služba (dále jen BIS) definuje terorismus jako *„Násilnou formu prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilnosti je zpravidla civilní obyvatelstvo.“* [18]

Na internetových stránkách Ministerstva vnitra (dále jen MV) je uvedeno, že terorismus má řadu definic, kdy oficiálně v ČR je státními orgány a bezpečnostními složkami uznávána například tato definice: *Audit národní bezpečnosti 2016 – „Za terorismus lze označit takové jednání, které je politicky, nábožensky či jinak ideologicky motivováno a užívá násilí či jeho hrozby zejména s cílem vyvolat strach.“* [19]

V současné době je nejvíce medializován náboženský terorismus spojený převážně s Islamismem. Ne však každý islamista je terorista. Teroristé jsou z velké části extrémistické odnože islamismu, a to salafismus a džihádismus, které jsou ve své víře velice fundamentální a každý kdo nevyznává jejich víru je pro ně tzv. nevěřící a tudíž nepřítel. Teroristé, kteří vyznávají tyto náboženské proudy jsou často fanatizováni tak, že za svou víru neváhají položit i svůj život, jako tomu bylo např. 11. září 2001 v Americe atd. [6]

Terorismus postupem času procházel vývojem, a to zejména od sedmdesátých let 20 století, kdy útoky byly zaměřeny především na určité osobnosti (diplomaté, vojenští důstojníci, politici atd.). V současné době však teroristé cílí na civilní obyvatelstvo, které je mnohem jednodušším cílem (tzv. soft targets = měkké cíle), a tyto útoky také vyvolávají mezi obyvateli větší strach, jelikož jsou prováděny většinou na veřejných prostranstvích, která jsou minimálně chráněna, nebo jsou

zcela otevřena. K útokům teroristé používají bodné a sečné zbraně, střelné zbraně, výbušniny a dopravní prostředky. [6]

„Terorismus je založen na organizovaném, systematickém a účelovém násilí, které je obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, jejich majetku, s následnou medializací útoku,25 sdělením požadavků a definování cílů. Strach, ovládající veřejné mínění, napomáhá k dosahování těchto politických, náboženských nebo obecně ideologických cílů.“ [12]

3.1.8 Deradikalizace

Deradikalizace je proces, který se v postupných krocích snaží zvrátit anebo alespoň zastavit probíhající, či již dokonaný proces radikalizace. Na první pohled by se mohlo zdát, že jde pouze o reverzibilní postup oproti radikalizaci, ale různí *„odborníci a výzkumníci se shodují, že mechanismy radikalizace a následné deradikalizace a následné deradikalizační snahy nejsou reverzibilní ve stejném rozsahu a metodách“.* [6]

Stejně jako proces radikalizace, tak i proces deradikalizace můžeme dělit do několika vrstev, kroků nebo třeba úrovní. V této souvislosti pak může hovořit o deradikalizaci behaviorální, ideologické a organizační. Čím víc kroků deradikalizace jedinec či skupina podstoupí, tím je větší pravděpodobnost odstoupení od extrémistických organizací a opětovného se začlenění do demokratické společnosti. [20]

Deradikalizační programy však mají více podob a jsou různými odborníky a výzkumníky jinak interpretovány, a to také z důvodu, že deradikalizační procesy

si jednotlivé země zřizují samy, kdy jsou vedeny státními úředníky za podpory odporníků v dané problematice, občanských sdružení nebo nevládních organizací, jako je například Radicalisation Awareness Network (dále jen RAN), která byla vytvořena Evropskou komisí. Tuto organizaci tvoří síť akademických pracovníků a odborníků z bezpečnostní praxe, kteří mají za úkol zvyšovat povědomí o problematice radikalizace v různých vrstvách společnosti. [6]

Deradikalizace je však pouze jedním z bezpečnostních faktorů v řešení problematiky radikalizace, kdy se jedná pouze o proces navracení jedince do demokratické společnosti za využití různých metod a opatření tak, aby pro ni již nepředstavoval hrozbu. Druhým faktorem ovlivňujícím bezpečnost je prevence radikalizace, která používá nástroje a opatření pro předcházení radikalizace jednotlivce či skupin, a tím zabraňuje propuknutí radikalizace již v zárodku nebo v jejích počátcích. [6]

3.2 Šíření a odhalování radikalizace

3.2.1 Propagace

V současné době se k radikalizaci osob nejčastěji využívá internetu, který stal pro miliony lidí každodenní součástí jejich životů, jelikož tak mohou komunikovat s rodinou a přáteli, pracovat, bavit se, sdílet nebo získávat nejrůznější obsah přes fotografie, videa, až po různé nástroje a aplikace. Také na internetu získávají nepřehledné množství informací, čehož si jsou extrémistické/teroristické skupiny vědomy, a proto své působení v posledních dvou desetiletích přesouvají právě do internetového prostředí, ve kterém se jim vzhledem k celosvětovému rozšíření velice daří. Na internetu mohou přes různé

webové stránky, servery a aplikace šířit svou ideologii, názory a myšlenky, kterými se snaží upoutat pozornost lidí, kteří jim jsou ochotni naslouchat. Na internetu také pomocí sdíleného obsahu prostřednictvím jiných uživatelů mohou šířit svá propagandistická videa, fotografie, články, odkazy na různé další webové stránky a aplikace, kde mohou najít více informací o dané věci. Takovýto obsah má často negativní dopad nejen na jednotlivce, ale na společnost jako takovou, jelikož takto sdílený obsah pomohl v několika případech radikalizovat a inspirovat útoky tzv. „*Osamělých vlků*“. K šíření extrémistického obsahu docházelo dříve především na velkých sociálních platformách, jakými jsou např. Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, Viber, atd..., ale nyní i u menších poskytovatelů hostingových služeb. Avšak od prosince roku 2015 bylo prostřednictvím evropského programu pro bezpečnost dosaženo v rámci EU dohodou u poskytovatelů hostingových služeb omezení přístupu k teroristickému obsahu sdílenému na jimi provozovaných webových stránkách.

[12]

Propagace různých skupin je sice v současné době převážně výsada internetu, ale stále existují formy propagace, kdy radikální smýšlení může být propagováno v rámci rodiny, přátel, sportovních klubů, náboženských skupin, či jiné skupiny, dále pak prostřednictvím různých knih, písní, filmů, plakátů, různých setkání, koncertů, pietních aktů, demonstrací atd. V současné době pandemie spojené s šířením virového onemocnění SARS-CoV-2 jsou však především některé tyto formy propagace nemožné nebo omezené, a to zejména skupinové akce, kde se setkává více lidí. Další formou propagace různých skupin či organizací, byť nechtěnou, mohou být různé zprávy, kde novináři informují o různých činnostech těchto skupin a organizací a nepřímo tak napomáhají jejich propagaci.

[9]

Na propagaci terorismu a různých dalších hnutí potlačující práva a svobody lidí pamatuje i Trestní řád České republiky č. 40/2009 Sb., ve kterém jsou uvedeny tyto paragrafy: § 312e podpora a propagace terorismu a § 403 založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. [4]

3.2.2 Modely radikalizace

Dle různých vědních oborů a odborníků na radikalizaci, kteří se tímto fenoménem zabývají, je vytvářena spousta různých teorií a modelů radikalizačních procesů. Tyto teorie a modely zkoumají působení různých faktorů na jedince či skupinu. Těmito faktory mohou být například sociální, politické a náboženské vlivy, mezinárodní vztahy psychosociální faktory a vliv médií, internetu a sociálních sítí. [12]

„Psychologické modely radikalizace předpokládají postupné narůstání radikálních postojů až k bodu, kdy je masivní násilí na veřejných místech díky novým implicitním teoriím v mysli jedince realizováno.“ [12]

V různých publikacích, odborných článcích a modelech je vzhledem ke komplexnosti tématu vytvářena řada studií, kdy se některé zaměřují na získávání dat, od již radikalizovaných jedinců, jiné studie se zaměřují na analytické interakce v rozhodování jednotlivých vrstev v teroristické organizaci a řada dalších studií se zaměřuje na religiózní oblast, či racionální volby jednotlivců a skupin. [12]

Ať jsou výše uvedená zkoumání prováděna jakýmikoliv odborníky na danou problematiku, tak většina z nich uvádí, že radikalizace má určité typické znaky,

kteřé jdou popsat jako proces (cesta) s jednotlivými stupni vývoje. Tři níže uvedené modely radikalizace se ve své práci liší dynamikou procesu radikalizace a také faktory, který tento proces provázejí. [6]

a) Liniový proces radikalizace

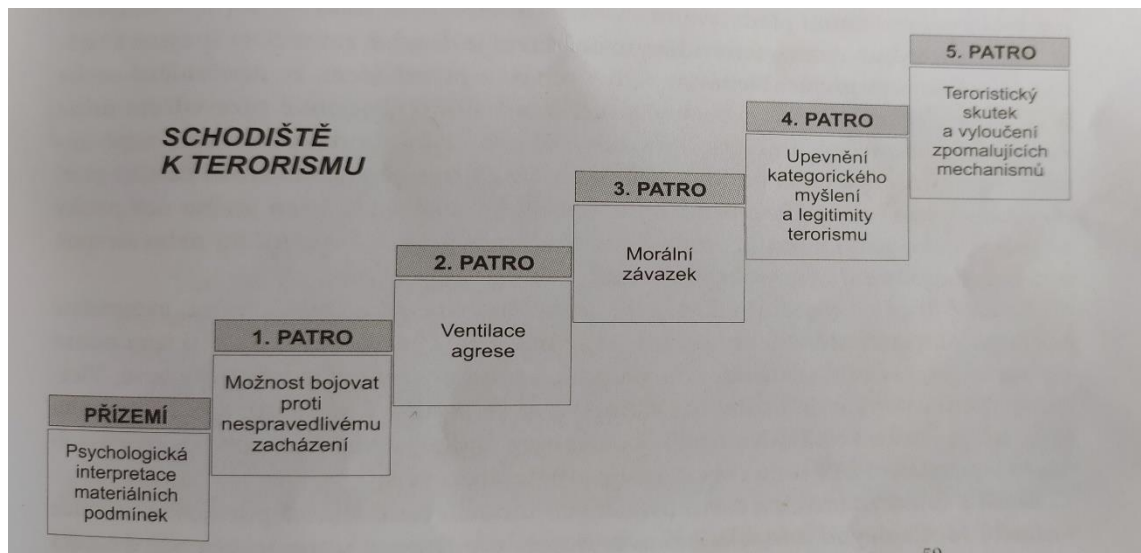
Jedním z prvních, kdo představil model radikalizace byl koordinátor strategických a zpravodajských studií **Randy Borum**, který ho uvedl ve své studii *Understanding the terrorist Mind-Set*. V tomto modelu se nacházejí čtyři fáze ideologického vývoje, které popisují postupný vývoj v procesu radikalizace od (1) vnímání pocitu křivdy jednotlivce či skupiny, s tím, že „něco není správně“, (2) až přes určité situace, ve kterých začíná obviňovat druhé z nespravedlnosti/nerovnosti, kdy se začíná domnívat, že „to není fér“ a objevuje se zde pocit nenávisti. (3) V další fázi dochází k obviňování konkrétních sociálních skupin či jednotlivců s tím, že způsobený problém „je jejich vina“. (4) V konečné fázi jsou oni domnělí původci vzniklých problémů démonizováni a stávají se „těmi špatnými/zlými/nepřáteli“. [21]

Obrázek 1 Liniový proces radikalizace, zdroj: Wegrachtová 2019

b) Schodišťový proces radikalizace

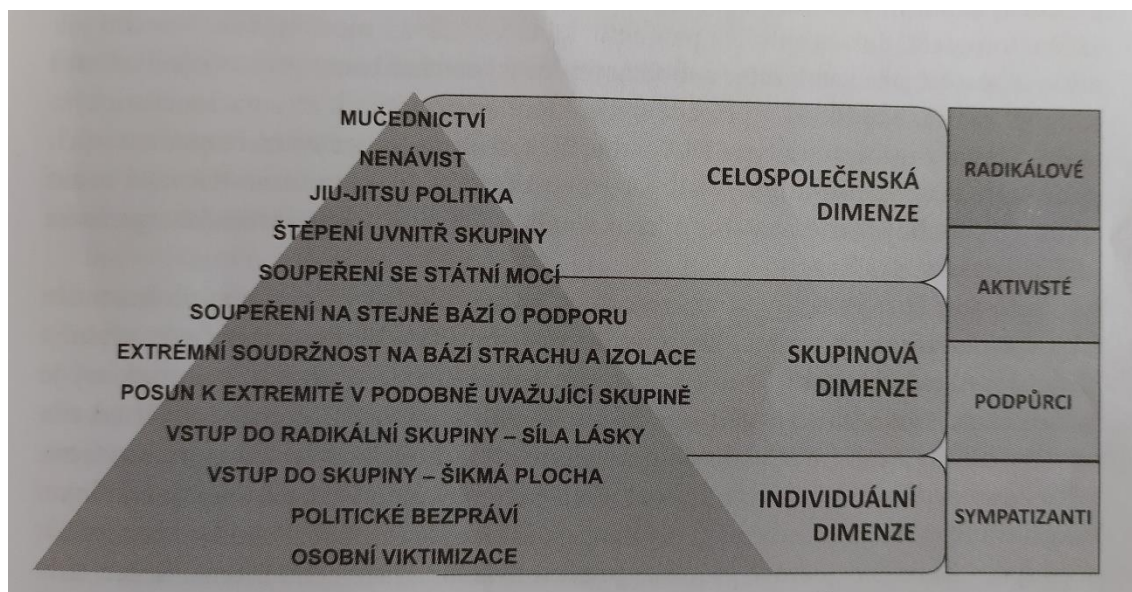
Další model se nazývá Schodiště k terorismu, které vytvořil psycholog **Fathali Moghaddam**, který proces radikalizace přirovnává k pomyslnému schodišti, kdy přízemí, odkud se začíná, tvoří většina lidí, která pocituje nespravedlnost či křivdu, která jim byla způsobena, ale jsou schopni se s těmito pocity vyrovnat bez použití fyzického násilí. Do prvního patra pak postupují jedinci, kteří se snaží o nápravu těchto křivd či nespravedlností, které na nich byly spáchány, a to všemi dostupnými legitimními prostředky. Pokud neuspějí s nápravou křivd či nespravedlností, začíná se u nich projevovat agrese vůči původci těchto křivd. Do druhého patra se dále dostávají ti jedinci, kteří jsou velmi frustrovaní ze situace, do které se dostali, a ještě více v nich narůstá zloba, pocit zoufalství a beznaděje, jelikož je nikdo nevyslyší. Této fáze využívají extrémistické organizace k zahájení rekrutace (radikalizace) nových členů. Ve třetím patře z již upevňují vazby na danou organizaci a vyznávají její ideologie, kdy jsou vůdci těchto organizací povzbuzováni k agresi vůči vnějším skupinám a své akce viděli jako legitimní prostředek k boji proti zlu, a také jsou trénováni (fyzicky i psychicky), aby tyto akce byli schopni splnit. Také dochází k pozvolnému odpoutání se od předchozích sociálních vazeb (rodina, přátelé atd.), avšak zde zůstává iluze původních vztahů, aby nebyli odhaleny vztahy s organizací. V dalším (čtvrtém) patře dochází u k upevňování ideologických myšlenek a k legitimizaci prostředků, kterými organizace dosahuje svých cílů u nepřátel, kdy dochází ke střetu my versus oni. Nakonec v posledním, pátém patře se nachází jedinci, kteří jsou schopni násilné (teroristické) akce a ti, kteří je v této násilné akci bezprostředně podporují. [22]

Obrázek 2 Schodišťový proces radikalizace, zdroj: Wegrichová 2019

c) Pyramidový proces radikalizace

Autory pyramidového modelu jsou psychologové **Clark McCauley** a **Sophia Moskalenko**. Ti ve svém modelu ukazují postupný přechod radikalizace od spodu směrem k vrcholu, kdy v nejnižším patře se nacházejí sympatizanti, kteří také tvoří největší část. Tito sympatizanti se ztotožňují s názory dané organizace a svou agresi a frustraci směřují proti společnému viníkovi, který může za jejich strádání. V dalším patře se nacházejí podporovatelé dané skupiny, kteří již vstupují do procesu radikalizace nebo se stávají extrémisty, kteří jsou dále indoktrinováni ideologií dané organizace. Ve třetím patře se nacházejí tzv. aktivisté, kteří již propadli ideologii, kterou hlásá daná organizace, a jsou zapojováni do různých aktivit s pojených s danou organizací. V posledním patře se pak nacházejí již hotoví radikálové, kteří jsou ochotni pro dosažení cíle organizace proti nenáviděnému nepříteli udělat cokoliv. Tito radikálové často neváhají obětovat ani svůj život, aby se poté mohli stát mučedníky za svou víru.

Obrázek 3 Pyramidový proces radikalizace, zdroj: Wegrichťová 2019

3.2.3 Odhalování/detekce radikalizace

Během procesu radikalizace nastávají u osob, které tímto procesem procházejí různé změny. Tyto změny se mohou týkat stylu oblékání, vizáže, jména nebo zvolení přezdívky, změna zájmů a názorů, nebo také náboženského přesvědčení či schvalování násilí vůči určitým jednotlivcům či skupinám osob. Také se radikalizující se osoba snaží navázat kontakt s vůdčí osobností hnutí a navštěvuje webové stránky a chaty s extrémistickým obsahem. Často také tyto osoby vlastní nějaké propagandistické předměty či propagační materiály. Některé tyto změny jsou dávány zřetelně najevo a některé mohou být utajovány, aby se o nich okolí či příbuzní a kamarádi nedozvěděli. Tyto změny jsou pouze možná vodítka v procesu radikalizace a při výskytu některé z uvedených změn se ještě nemusí nutně jednat o to, že osoba procházející změnami je již v procesu radikalizace nebo na jejím začátku. [9] [12]

- a) **změna vzhledu** – změny vzhledu mohou být dle různých skupin či organizací odlišné. V případě náboženské radikalizace se může jednat o změnu fyzické kondice, nárůstu plnovousu, či militantní vzepření. Může se také jednat o změnu stravovacích návyků, které jsou v souladu s vyznávaným náboženstvím.
- b) **změna jména / zvolení přezdívky** – změna jména je převážně volena u džihádistických skupin, kdy změnou jména dochází k odpoutání se od předchozího života a přijetí nové identity. Přezdívky jsou pak často voleny nejen u teroristických, ale i extrémistických skupin, často tak mají tyto lidé pocit sounáležitosti s danou skupinou či organizací. Změna jména či dání si přezdívky slouží i k zamaskování své skutečné identity.
- c) **změna stylu oblékání** – osoby v procesu radikalizace často začínají nosit oděv či doplňky které vyjadřují příslušnost k určité skupině či náboženskému přesvědčení nebo naopak určité typy oblečení od určitých značek nosit odmítají.
- d) **sledování webových stránek a chatu s extrémistickou tematikou** – v současné době je velká část komunikace především přes různé internetové weby, komunikační aplikace, chaty, či e-maily. Tato komunikace může být často šifrovaná a mít další ochranné prvky, aby nešlo tuto komunikaci nebo adresáta vystopovat. Různé weby pak nabízejí možnost anonymity pisatelů, kde se poté nebojí diskutovat o různých věcech nebo vkládat různé propagandistické materiály.
- e) **snaha o navázání kontaktu s vůdčí osobností** – První kontakt bývá většinou na internetu, kde spolu obě strany komunikují. K prohloubení radikalizace však dochází až při sociálním kontaktu, ke kterému dochází na obvyklých místech jednotlivých skupin či organizací. Například u náboženského extrémismu jsou to různá náboženská centra, u pravicového extrémismu to mohou být různé koncerty s pravicovou

tématikou a u levicového extrémismu např. různá setkání či vybrané sportovní zařízení, jako jsou např. tělocvičny či stadiony.

- f) **změna náboženského přesvědčení** – tato změna nemusí ještě být signálem, že určitá osoba se radikalizuje i když například přestoupí k Islámu. Dokud zde nejsou patrné známky agrese, schvalování násilí, nebo pokud osoba před rodinou neskrývá své náboženské přesvědčení či k němu byla někým donucena, není třeba se hned domnívat, že se z dané osoby stane terorista. V některých případech může mít konverze naopak příznivý účinek a od radikalizace tak danou osobu uchránit.
- g) **schvalování násilí vůči určitým jednotlivcům či skupinám osob** – většinou se jedná o schvalování násilí proti určité skupině obyvatel či jednotlivcům za jejich sexuální orientaci, náboženské přesvědčení, etnický nebo národnostní původ, jiné politické názory atd.
- h) **tetování, skarifikace a další tělesné úpravy** – tetování a další tělesné modifikace mohou být také znaky radikalizace. Nejvíce se symboly a různé kryptogramy objevují u pravicových extrémistů. Tetováním si radikalizovaní jedinci upevňují náboženské či ideologické postavení.
- i) **vlastnictví propagandistických materiálů**– propagandistické materiály mohou být například různé knihy, časopisy, instruktáže, doktríny, manifesty atd., které oslavují nebo propagují preferovanou ideologii nebo extrémistický výklad náboženství. Tyto materiály v současné době bývají často k sehnání v elektronické podobě na internetu.
- j) **vlastnictví propagandistických předmětů** – v těchto případech se může jednat o různé propagační předměty, jako jsou trička, bundy, čepice, nášivky, vlajky, odznaky atd. Tyto předměty mohou mít i skrytý význam nebo obsah, který je znám jen dalším členům dané skupiny či organizace.

3.2.4 Rizikové faktory

Dle Dr. Alexe Schmida (publikace *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review* (2013)) se dají rizikové faktory radikalizace rozdělit do tří skupin. [1]

- a) **mikro-úroveň** – jedná se o individuální úroveň, ve které jsou zahrnuty problémy jedince, jako jsou například problémy s identitou, neúspěšná integrace, pocity odcizení, marginalizace, diskriminace, deprivace, ponížení, stigmatizace, odmítnutí často spojené s morálním pobouřením a pocity nespravedlnosti či pomsty (agrese).
- b) **mezo-úroveň** – jde o prostředí ve kterém se radikalizovaný jedinec dostává do podpůrného prostředí s dalšími radikály či teroristy, kdy v tomto deprimovaném prostředí, které trpí pocitem nespravedlnosti se zde můžou radikalizovat další osoby, nebo se stát teroristickou organizací.
- c) **makro-úroveň** – na této úrovni se podílí vláda a společnost, a to nejen doma, ale i v zahraničí, kdy napjaté vztahy mezi většinou a menšinou společně s veřejným míněním, napjatými politickými vztahy a socioekonomické napětí, vede k radikalizaci nespokojených osob. Především pak ke zranitelnosti jedinců (kdy se jedná převážně o druhou a třetí generaci přistěhovalých muslimů), kteří jsou ideologicky a psychologicky socializováni náboráři teroristických skupin či organizací.

I když dvě poslední úrovně (mezo a makro) hrají mnohem důležitější roli v boji proti radikalizaci, tak pro potřeby této práce se budeme věnovat mikro-úrovni, jelikož se zde zabýváme procesem radikalizace u dětí a mladistvých a rizikovými faktory, které je mohou ovlivňovat. Faktory, které ovlivňují možnou radikalizaci jedince mohou být: [23]

- a) **nízký věk** – jak již bylo uvedeno výše, mladí lidé jsou obecně jednou z nerizikovějších skupin z pohledu radikalizace, jelikož v dospívání se snaží vyrovnat dospělým, jsou otevřenější novým myšlenkám i když ne zcela vždy jsou schopni uvažovat nad následky svých činů, mají kritický postoj ke společnosti, mají snahu někam patřit a mít uznání mezi svými vrstevníky atd. Z pohledu rekrutace jsou tak mladí lidé tvární a více ovlivnitelní, což z nich činí častý cíl rekrutátorů různých extrémistických a teroristických skupin či organizací.
- b) **rozvinutý/nedostatečný intelekt** – jedinci s dobře rozvinutým intelektem často pociťují křivdu a nespravedlnost ze strany státu či společnosti. Často se z nich stávají takzvaní osamělí vlci. U těchto jedinců často dochází k procesu radikalizace. Oproti tomu osoby s málo rozvinutým intelektem jsou sice také často rekrutováni a radikalizováni, ale oproti jedincům s rozvinutým intelektem u těchto lidí dochází ze strany různých skupin či organizací k jejich zneužívání pro různé nebezpečné či sebevražedné akce. Jsou tedy takzvanými obětními beránky.
- c) **deprivace, diskriminace a nespokojenost** – toto je jedním z klíčových faktorů v procesu radikalizace, kdy jedinec vnímá rozdíly ve společnosti a cítí se být ukřivděný ať již z ekonomických, sociálních, náboženských nebo jiných důvodů. Tyto rozdíly mohou být vnímány nejen jednotlivci, ale také skupinami obyvatel či na úrovni mezinárodního uspořádání (např. extrémističtí muslimové). Takto ukřivdění jedinci poté začnou striktně rozlišovat „my“ vs „oni“, kdy „oni“ jsou vnímáni jako nepřátelé.
- d) **pocity křivdy** – tyto pocity bývají významným činitelem v procesu radikalizace, kdy jedinec pociťuje křivdu proti své osobě, která se může týkat ekonomické, sociální, politické, kulturní nebo náboženské nerovnosti.
- e) **problémy s identitou** – v současné hektické době, kdy je na jedince tvořen tlak z různých stran a nejistota, která tak může u vytížených

jedinců vést k dojmu, že ztrácí svou identitu. Proto se jí snaží opět nalézt, a to například prostřednictvím nějakých zájmů, komunit či ideologií (náboženskou, politickou, extrémistickou či nějakou jinou).

- f) **pozitivní postoj k pomstě** – někteří lidé, kteří se cítí být ukřivdění z různých důvodů, touží po pomstě. Aby tuto křivdu napravili, nebo aby se již znovu neopakovala u jiných lidí, tak jsou schopni pro pomstu obětovat svůj dosavadní způsob života, i když to může znamenat ztrátu rodiny, postavení, bezpečí atd. Někteří jedinci při pocitu pomsty jsou agresivní a neváhají sáhnout k násilí.
- g) **psychické obtíže** – někteří jedinci mohou trpět psychickými otěžemi, u kterých se objevují úzkostně depresivní poruchy, psychózy, posttraumatické stresové poruchy a syndromy, mentální retardace, narcismus atd. Tito jedinci často jednají jako osamělí vlci.
- h) **osobní historie** – některé studie uvádí, že vliv na radikalizaci můžou mít i prožité zážitky v životě jedince. Může se například jednat o traumata z dětství či v osobním životě, špatný vztah s rodiči, týrání atd. což opět často vede k jednání osamělých vlků.
- i) **životní styl** – tento faktor může také hrát významnou roli, jelikož se často z osob, které za sebou mají nějakou trestnou činnost často rekrutují noví členové. Také jsou v současné době často rekrutováni jedinci, kteří mají zálibu ve zbraních, nebo jsou v nějakých para militantních skupinách, hráči počítačových her (především pak bojových simulátorů, nebo her s násilnickou či bojovou tematikou), čtení extrémistické literatury či webů atd.
- j) **vliv prostředí** – prostředí ve kterém se jedinec pohybuje, také může hrát roli v procesu radikalizace. Obzvláště jedná-li se o prostředí věznic nebo nápravných zařízení. V případě dětí a mladistvých se pak především jedná o dětské domovy a diagnostické ústavy. Také se může jednat o

prostředí různých komunit (které jsou často uzavřené a tzv. vytvářejí svůj vlastní stát ve státě), sportovních klubů, náboženských objektů atd.

3.3 5 nejvýznamnějších teroristických útoků v Evropě za posledních pět let

V této části bude rozebráno 5 vybraných teroristických útoků, které se odehrály v Evropě za posledních pět let. U jednotlivých útoků bude na začátku popsáno co, kdy a kde se odehrálo. Dále bude objasněno, co vedlo/motivovalo tyto útočníky k jejich činům a jak probíhal jejich proces radikalizace.

3.3.1 Teroristický útok v Berlíně – Německo 2016

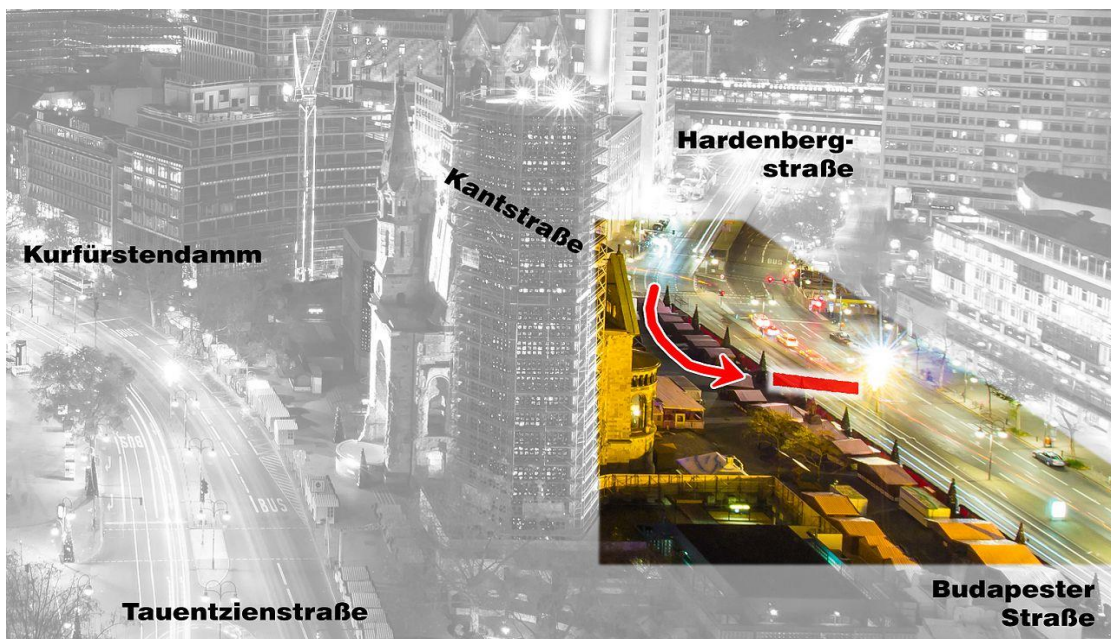
K útoku došlo dne 19.12.2016 v 20:02 hodin místního času na náměstí Breitscheidplatz v Berlíně, kde útočník najel kamionem do davu lidí, kteří se zde v uvedenou dobu nacházeli na vánočních trzích. Během tohoto útoku přišlo o život 12 osob a další 48 bylo zraněno (z toho 30 osob mělo těžká zranění). Mezi oběťmi a zraněnými byli lidé z Německa, Izraele, Španělska, České republiky, Finska, Británie, Polska a Libanonu. K tomuto útoku se následující den přihlásila teroristická organizace Islámský stát. [24]

Nákladní automobil, který byl k útoku použit byl útočníkem odcizen polskému řidiči, kterého útočník zastřelil. Po útoku pachatel utekl a skrýval se před policií. Dle dokladů nalezených v kabině nákladního automobilu, bylo zjištěno, že doklady vystavené v Německu jsou pořízeny na jméno Ahmad A. a opravňují držitele, aby mohl v zemi zůstat. Následně bylo zjištěno, že tyto doklady byly vystaveny muži, který se jmenuje Anis Amri 1992, který pro utajení

své skutečné identity používal více jmen a občanství např. tuniské, egyptské či libanonské. [25]

Tento muž připlul z Tuniska, odkud pochází, v roce 2011 do Itálie, kde byl za různé trestné činy odsouzen k vězení, kde byl často šikanován od ostatních spoluvězňů. Před nástupem do vězení nebyl dle slov rodiny nábožensky založený, často požíval alkohol a školu opustil v 15 letech. Během svého pobytu ve vězení prošel kvůli uvedené šikaně od spoluvězňů celkem 6 věznic. Během tohoto pobytu u něho došlo k radikalizaci, kdy se přikláněl k radikálnímu výkladu islámu. [26]

Po propuštění z vězení roku 2005 měl být deportován zpět do Tuniska, kam však vzhledem k průtahům v řízení nemusel odcestovat a byl propuštěn. Následně se vydal do Německa, kde žádal o azyl, který mu byl zamítnut. Poté bylo prokázáno, že před útokem byl v kontaktu s islámským kazatelem Ahmedem Abdalazízem, který hlásal salafistickou odnož islámského náboženství, a který měl vazby na Islámský stát. 23.12.2006 byl Anis Amri zastřelen italskými policisty, při kontrole totožnosti, kdy jednoho z policistů postřelil. Poté byl Islámským státem označen za strůjce útoků. [27]

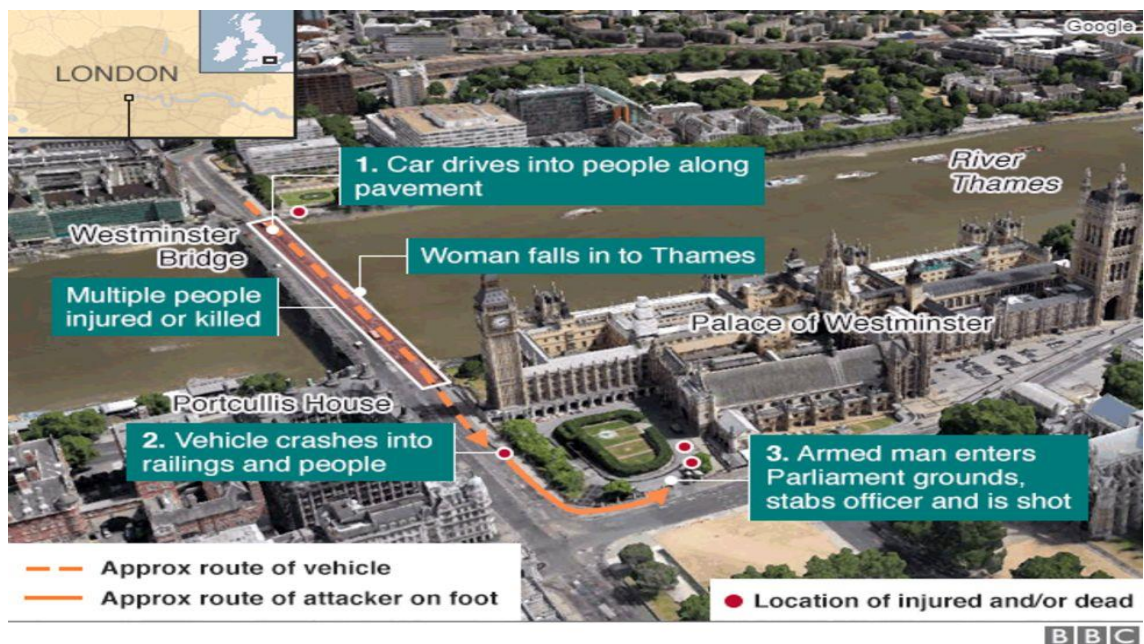
Obrázek 4 Místo a cesta útočníka, zdroj: <https://www.bbc.com/news/uk-39359158>

3.3.2 Útok na učitele v Londýně – Británie 2017

K útoku došlo dne 22.3.2017 v 14:40 hod. místního času v centru Londýna, kdy útočník nejprve na Westminsterském mostě velkou rychlostí najel vypůjčeným osobním automobilem do skupiny lidí, kdy na místě bylo zraněno 35 lidí, dva lidé byli usmrceni na místě a dva další následně podleli svým zraněním v nemocnici. Útočník poté za mostem u Westminsterského paláce naboural do plotu a z havarovaného vozidla vystoupil. Poté se ozbrojen nožem vydal za roh k části paláce, do kterého se pokoušel proniknout. Při tomto pokusu o průnik však narazil na tamního neozbrojeného policistu, kterého pobodal, a ten poté na následky zranění zemřel. Útočník byl poté zastřelen členem ostrahy ministerstva obrany a na místě zemřel. Mezi oběťmi a zraněnými byli lidé z Británie, Francie, Ameriky, Rumunska, Jižní Koreje, Irska, Itálie, Řecka, Polska, Austrálie, Číny a Portugalska. [28]

Útočník byl den nato policií identifikována jako Adrian Ajao 1964 narozen v Británii. Dle příbuzných byl velice chytrý, ale také agresivní a vznětlivý. Již v mládí byl několikrát potrestán za napadení a výhružná chování, což vygradovalo v roce 2000, kdy při hospodské rvačce sekl svého protivníka do tváře, ale i po propuštění z věznice v roce 2001 měl v záznamech zapsány další dva násilné činy. Ve věznici začal číst korán a po povzbuzování od docházejícího imána si nechal říkat novým jménem Khalida Masooda, které si později nechal oficiálně změnit. Již zde začal proces jeho radikalizace. V roce 2003 opět po hádce napadl jiného muže, kterého bodl nožem do obličeje, kdy čelil obvinění z pokusu o vraždu, kterého ho soud zprostil, což považoval za boží zázrak. Poté několikrát odcestoval do Saudské Arábie. Postupem času začaly být jeho názory čím dál radikálnější a také bylo zjištěno, že se stýkal se dvěma muži z Crawley, kdy jeden byl odsouzen za spiknutí v bombových útocích v Londýně roku 2007 a druhý v roce 2014 spáchal sebevražedný útok v Sýrii. Před uvedeným činem chtěl v roce 2016 odcestovat opět do Saudské Arábie, což mu bylo úřady zakázáno, což pro

něho bylo velice frustrující a pravděpodobně to byla poslední událost na jeho cestě k tomu stát se mučedníkem a zavraždit 5 lidí. [29]

Obrázek 5 místo a cesta útočníka, zdroj: <https://www.bbc.com/news/uk-39359158>

3.3.3 Teroristický útok ve Štrasburku – Francie 2018

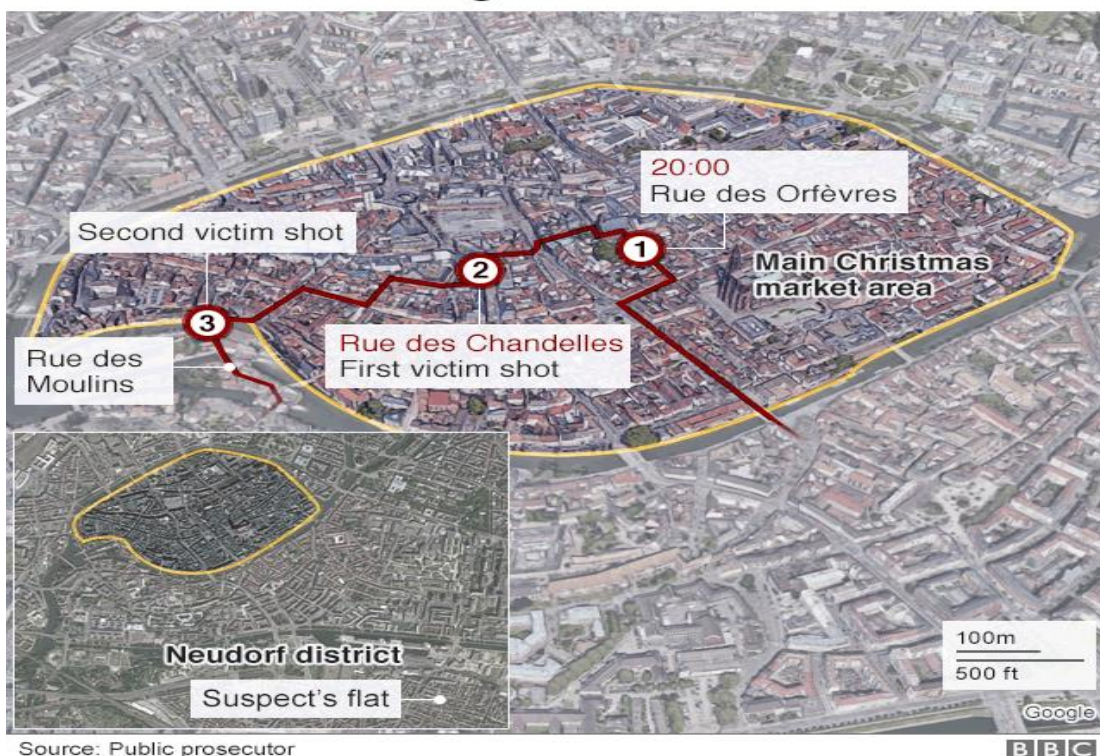
K útoku došlo dne 11.12.2018 kolem 19:50 hodin místního času v okolí náměstí Kléber ve Štrasburku, kde se konaly vánoční trhy. Útočník zde začal střílet. Po střetu s policií se ještě dvakrát přesunul a poté z místa odjel taxíkem. K útokům použil střelnou zbraň a nůž, kdy několik osob postřelil a pobodal. Také měl během útoku dle očitých svědků vykřikovat „Alláhu Akbar“ („Bůh je veliký“). Taxikář, který útočníka po incidentu odvážel, vypověděl, že muž měl u sebe kromě pistole i granát. Během útoku a na následná zranění zemřelo celkem 5 osob a dalších 11 bylo zraněno (z toho 4 osoby byli zraněny těžce). Mezi oběťmi a zraněnými byli lidé z Polska, Itálie, Thajska, Afghánistánu a Francie. [30]

Útočník byl dva dny po incidentu v přestřelce s policisty usmrčen a následně byla potvrzena jeho identita jako Chérif Chekat 1989, který se narodil ve Štrasburku a měl marocké kořeny. Nejdříve začal páchat drobnou trestnou

činnost jako jsou krádeže a vandalismus a poté se přidal k pouličnímu gangu. Do doby útoku byl již několikrát odsouzen za krádeže a násilnou trestnou činnost. Byl dvakrát poslán do vězení, kde byla dovršena jeho radikalizace a následný přechod k islamistickému extrémismu. Navenek se však choval, jak tvrdili jeho sousedé normálně, nijak nevyčníval a byl spíše samotářský. [31]

Při prohlídce útočnickova bytu však byly nalezeny nože, pistole, omračující granát a texty v arabštině. Po pobytu ve věznici (kde projevoval známky náboženské radikalizace) byl zapsán do tzv. seznamu F, který je ve Francii založen od roku 1969 a kde jsou zapsány všechny osoby, které by mohly být potenciálně nebezpečné i když dosud nespáchaly žádnou trestnou činnost. Nejedná se pouze o teroristy, ale také například o politické extrémisty, radikální ekology, anarchisty a gangstery. [31]

Route of Strasbourg attacker

Obrázek 6 místo a trasa útočníka, zdroj: <https://www.bbc.com/news/world-europe-46535862>

3.3.4 Teroristický útok ve Vídni – Rakousko 2020

K útoku došlo dne 2.11.2020 kolem 20:00 hodin místního času na několika místech v centru Vídně. Útočník byl ozbrojen poloautomatickou puškou, pistolí, mačetou a atrapou pásu s výbušninami. Během tohoto útoku byli zabiti 4 lidé a dalších 22 jich bylo zraněno střelnými a sečnými zraněními. Mezi zraněnými byli i zasahující policisté. Během následného zásahu rakouské zásahové jednotky WEGA byl zastřelen cca o devět minut později od začátku útoku. Mezi oběťmi a zraněnými byli lidé z Rakouska, Polska, Číny, Makedonie, Slovenska, Lucemburska, Afghánistánu a Bosny a Hercegoviny. [32]

Po incidentu byl útočník ztotožněn jako Kujtim Fejzulai 2000, který se narodil v Rakousku a jeho rodiče byli z Makedonie. Dle otce měl jeho syn smůlu na kamarády, se kterými se přátelil a společně navštěvoval mešitu, kde pravděpodobně došlo k jeho radikalizaci. Dva roky před útokem se pokusil odcestovat do Sýrie, kde se chtěl přidat k bojovníkům Islámského státu. Během cesty byl zadržen a vrácen do Rakouska, kde byl za tento čin odsouzen a v rámci svého trestu podstoupil deradikalizační proces, který úspěšně absolvoval, nebo tak alespoň vypadalo. Poté se i nadále stýkal s některými členy ruské islamistické skupiny. Po útoku se k celé události přihlásil Islámský stát. [33]

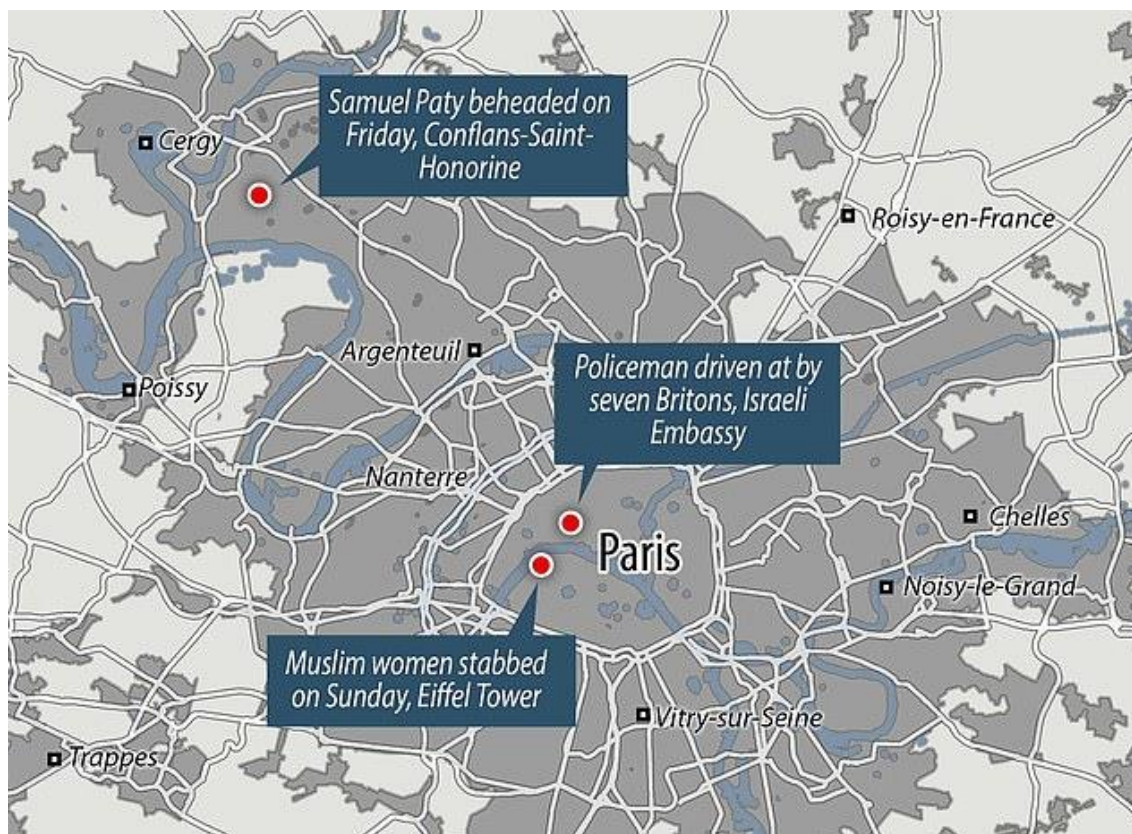
Obrázek 7 místa útoku, zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:20151115_Berlin_bei_Nacht_15-1.jpg

3.3.5 Útok na učitele u Paříže – Francie 2020

K útoku došlo dne 16.10.2020 kolem 17:00 hod. místního času ve městě Conflans-Sainte-Honorine u Paříže, kde došlo k usmrcení tamního učitele Samuela Patyho, který týden před útokem přednášel o svobodě projevu a během svojí přednášky žákům ukazoval karikatury proroka Mohameda z časopisu Charlie Hebdo, kvůli kterým byl na redakci tohoto časopisu v roce 2015 spáchán útok, při kterém bylo zabito 12 lidí. Pachatel si na učitele počkal před školou a poté na něho zaútočil nožem a způsobil mu mnohačetná poranění hlavy, břicha a horních končetin a následně učiteli oddělil hlavu od těla. Pachatel byl po několika minutách dopaden policií, kdy nakonec došlo ke střelbě a pachatel byl policisty zastřelen. U pachatele byl nalezen nůž, airsoftová pistole a kompatibilní plynové náboje. [34]

Pachatel byl policií ztotožněn jako Abdulláh Anzorov 2002, Čečenského původu, který se s rodinou do Francie přistěhoval z Ruska. Dle slov jeho rodiny, byl od mala velmi zbožný a dodržoval náboženské tradice. Kdyby prý nebyl donucen snášet urážku proroka Mohameda, nic takového by se nestalo. [35]

Pachatel však svou oběť ani neznal a neměl s ní nic společného. K útoku ho dovedlo video zveřejněné otcem jedné ze žákyň oběti, kdy na tomto videu vyhlašuje na Samuelem Pethym tzv. Fatwu, čímž nad ním vynesl rozsudek. Toto nenávistné video mělo za následek výše uvedený čin pachatele, kdy byl pro pomstu ochoten cestovat 100 km ze svého domova v Normandii. [36]

Obrázek 8 místo útoku označené v levém horním rohu mapy, zdroj: <https://247newsaroundtheworld.com/news/7-brits-of-pakistani-origin-arrested-in-paris-for-trying-to-run-over-cop-outside-israel-embassy/>

4 METODYKA

Ve výzkumné části byla použita forma strukturovaného rozhovoru, při kterém byly zjišťovány otázkami informace týkající se dané problematiky. Tyto rozhovory byly vedeny s pracovníky policie zabývajícími se problematikou radikalizace, školením policistů a provádějícími preventivní činnost, tak s vedoucím místního oddělení Karlín, v jehož obvodě byl výzkum prováděn. Také bylo hovořeno se zástupci školských zařízení, které se nacházejí v působnosti MOP Karlín. Dále bylo také hovořeno s některými institucemi veřejné správy, které se zabývají problematikou spojenou s dětmi a mládeží, jako je Probační a mediační služba (dále jen PMS), Úřadu městské části Praha 8 z Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) a Oddělení sociální intervence a prevence (dále jen OSIP).

4.1.1 Školská zařízení

V rámci rozhovorů bylo hovořeno se zástupci školských zařízení, které se nacházejí v oblastní působnosti MOP Karlín, se kterými byla řešena problematika radikalizace z pohledu škol na kterých působí, a to zejména v oblasti možného výskytu radikalizace, zdali mají povědomí o této problematice, jestli již v minulosti řešili problémy s radikalizací studentů a potažmo jak byla situace řešena a pokud ne, jak by tuto problematiku řešili, a také jestli by uvítaly nějakou součinnost s policií, či nějakými jinými úřady, popřípadě, jak by si tuto součinnost představovali.

V Obvodu MOP Karlín se nachází tato školská zařízení, ve kterých bylo prováděno šetření k problematice radikalizace, a to v době mezi 01.03.2021 a 31.03.2021:

- **Základní škola a mateřská škola Lyčkovo náměstí**, kde bylo hovořeno s ředitelem školy panem **Mgr. Janem Kordou**
- **Církevní střední škola Jana Boska**, kde bylo hovořeno s metodičkou prevence rizikového chování paní **Mgr. Marií Vavříkovou**
- **Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola elektrotechnická Františka Křížka**, kde bylo hovořeno s ředitelem školy panem **Ing. Milošem Kodadem**
- **Karlínské gymnázium (čtyřleté)**, kde bylo hovořeno se zástupcem ředitele panem **PhDr. Janem Huškem**

Otázka č. 1 – Jste obeznámeni s problematikou radikalizace a víte o co se vlastně jedná (co je to radikalizace, problém radikalizace ve světě/České republice, kdo může být radikalizován, jaké jsou jeho formy)?

U všech výše oslovených zástupců školských zařízení bylo zjištěno, že o uvedené problematice radikalizace nevědí nebo se o ní okrajově doslechli z médií (kde je tento význam často zaměňován s extrémismem či terorismem). Jelikož je téma radikalizace v České republice málo probíráno a v souvislosti s radikalizací nejsou zmiňovány další možné důsledky jejího rozvoje, se tímto tématem na školách nezabývají, a spíše mají k řešení spoustu dalších aktuálních problémů, jako jsou například drogy, vandalismus, kyberšikana, drobné krádeže atp.

Otázka č. 2 - Řešili jste někdy s nějakým studentem událost ohledně radikalizace, potažmo jak jste tuto událost řešili?

Z dotazovaných škol byl řešen pouze jeden případ radikalizace na Karlínském gymnáziu, kdy se jeden ze studentů mezi druhým a třetím ročníkem

roku 2020 začal výrazně měnit. Změny se týkaly především oblečení, kdy začal nosit střih bund tzv. Bombry, kanady místo přezuvek a kšandy. Změna nastala také v účesu, kdy si ostříhal vlasy tzv. na ježka. Tento žák také zlepšil své výsledky v tělesné výchově, německém jazyce a dějepisu, kdy zejména exceloval v první polovině 20. století. V době, kdy tento žák procházel těmito změnami si toho učitelé všimli, ale nepřikládali tomu nějaký hlubší význam, jelikož se spousta žáků v tomto věku snaží najít svou vlastní identitu, a tak často dochází ke změně vizáže a chování. Tento žák začal mít drobné konflikty se svými spolužáky, ale učitele vždy poslechl, jelikož respektoval jejich autoritu. Že by s ním mohlo být něco v nepořádku si ve škole uvědomili až když je na nevhodné chování a názory tohoto studenta upozornili jeho spolužáci. Ti učitelům sdělili, že se v konverzacích na sociálních sítích vyjadřuje velmi vulgárně o ženách a zejména o jedné spolužačce, jež pochází z východní části Evropy.

Tuto událost vedení školy prověřilo, ale jelikož si nebyli zcela jisti, na koho se přesně obrátit, tak celou událost oznámili vedoucímu na MOP Karlín, kterým tou dobou byl npor. Mgr. Pavel Mencl, a se kterým tuto událost řešili. Od vedoucího MOP Karlín jim bylo sděleno, že celou událost přeposlal k dalšímu šetření na Krajské oddělení zabývající se problematikou extrémismu. Od té doby nedostali žádnou další zprávu, a tudíž neví, jak mají v případě zhoršení chování u tohoto žáka postupovat a na koho se obrátit v případě výskytu dalšího takového nebo obdobného chování u nějakého jiného studenta. Avšak po dobrých zkušenostech při spolupráci s MOP Karlín by se pravděpodobně opět obrátili na vedoucího oddělení.

Na ostatních školách doposud neměli žádné podobné problémy, které by se týkaly radikalizace studentů, nebo si toho nejsou vědomi. V případě Karlínského gymnázia se za posledních 15 let jednalo o ojedinělý výskyt.

Nulový výskyt radikalizace si na základní škole vysvětlují nízkým věkem školáků a tím, že zde mají vybudováno přátelské prostředí a dobrý tým výchovných poradkyň. Občas řeší nějakou potyčku mezi žáky, nebo krádeže a ve vyšších ročnících 8. a 9. tříd příležitostně problematiku drog.

Dle ředitele střední průmyslové školy je nulový výskyt radikalizace zapříčiněn tím, že se jedná o školu se specializací na elektrotechniku, o kterou je velký zájem, kdy běžně v průměru ze 150 přihlášek ročně přijmou jen 60 studentů, kdy tyto přijímací testy pomohou oddělit méně nadané nebo zapálené studenty. Tito vybraní studenti, kteří projdou přijímacím testem, většinou bývají ze spořádaných rodin, takže se nebojí, že by z uvedených důvodů u některých studentů mohlo dojít k radikalizaci. Podobně se k této problematice vyjádřil i zástupce Karlínského gymnázia, který taktéž uvedl, že žáci jsou na školu vybírání zpravidla pomocí přijímacího testu, a tak se na školu dostávají především studenti, kteří vědí, co chtějí a nepatří tudíž do rizikové skupiny, která by táhla k radikalizaci, jako například u studentů na učilištích. Na těchto dvou školách v současné době řeší nejvíce kyberšikanu, vandalismus v prostorách škol a příležitostně problémy s drogami.

V církevní škole doposud také neměli žádný výskyt radikalizace u studentů, i když jejich studenti zapadají do nejvíce rizikového faktoru, kdy se jedná o žáky ze sociálně a finančně nižších vrstev, kdy se často jedná o chudé nebo rozvrácené rodiny, kdy tito žáci bývají velmi ovlivnitelní a chtějí se zařadit do nějaké skupiny, byť to mnohdy znamená, že se dostanou do styku se špatnými lidmi, kde pak vznikají tzv. dětské gangy, které páchají drobnou kriminalitu (krádeže, přechovávání a užívání drog, vandalismus a přestupky proti veřejnému pořádku).

Kdyby se na školách vyskytl nějaký problém ohledně radikalizace nějakého žáka, tak by tuto věc pravděpodobně řešili se specializovaným útvarům policie dle oficiálních internetových stránek PČR, nebo na místně příslušném místním oddělení.

Otázka č. 3 - Probíhají u vás nějaká školení či přednášky o problematice radikalizace (pokud ano jak často, jakou formou a zdali to má nějaký přínos)?

Jak bylo již výše uvedeno, tak s problematikou radikalizace nejsou školy, ani jejich pracovníci nijak obeznámeni až na nějaké kusé informace z komunikačních zdrojů nebo literatury. Někaký systém edukace školských pracovníků nebo výchovných poradců v této oblasti neexistuje, jelikož na oslovených školách není radikalizace brána jako hrozba, která by se jich nebo jejich žáků přímo týkala.

Otázka č. 4 – Uvítaly byste v dané problematice nějakou součinnost s Policií či nějakými jinými úřady (OSPOD, Úřad městské části Prahy 8 nebo Magistrátu Hlavního města Prahy), popřípadě jak byste si tuto součinnost představovali?

Na této otázce se zástupci škol shodovali v tom, že by nějakou součinnost uvítali. Dle jejich názoru by tato součinnost měla mít spíše informativní činnost v podobě nějakých letáčků, kde by byly uvedeny stručné informace o tom na co si dávat pozor a v případě podezření na možný nástup radikalizace některého žáka, jak by měli postupovat, koho o této skutečnosti vyrozumět, jak se k danému žákovi chovat a jak s ním jednat. Spíše, než nějaký policejní dohled nad žákem

by uvítali nějakého pracovníka, na kterého by se v případě potřeby mohli kdykoliv obrátit a prokonzultovat s ním danou situaci. Některé školy by také například uvítali schůzku se zástupcem policie např. jednou ročně, kde by se probrala aktuální témata, která jsou z pohledu policie v současné době nejzávažnější (např. radikalizace) a jaké problémy trápí dané školy. Poté by se tyto věci prodiskutovaly a zvolila by se nejlepší strategie, jak k dané problematice přistupovat jak z pohledu jednotlivých škol, tak z pohledu policie.

Výše uvedené postupy by školám vyhovovaly více, než nějaké zdlouhavé přednášky a školení, na které by musely uvolňovat již tak vyčerpán pedagogický sbor, který by si z přednášek a školení pravděpodobně moc informací neodnesl, jelikož jsou zahlceni spoustou dalších „aktuálních problémů“ a byrokratickými úkony, kterých stále přibývá. Z těchto důvodů by byla edukativní činnost ze strany policie nebo úřadů bezpředmětná.

Různé přednášky by mohly být i pro studenty. Tuto formu by si nejčastěji představovali formou interaktivních přednášek, kde by se studenti mohli do této problematiky zapojit například formou nějakých sehraných scén, nebo formou diskuse na toto téma. Někteří ze zástupců škol se obávají, aby to pro některé ze žáků nebyl nějaký impulz nebo návod k tomu, jak si najít cestu k některým extrémistickým skupinám nebo se k nim přidat.

4.1.2 Státní organizace

Formou rozhovorů byla problematika radikalizace řešena se státním orgánem Prevenční a mediační služby, který se částečně zajímá o problematiku trestné činnosti, která je páchána dětmi a mladistvými. Dále pak odděleními úřadu na městské části Praha 8 a to Oddělením sociálně-právní ochrany dětí a

Oddělením sociální intervence a prevence, které se zabývají péčí o děti a mladistvé, nebo jejich dozorem. Tyto rozhovory byly vedeny v době mezi 01.03.2021 až 31.03.2021

V rámci výzkumu byly provedeny rozhovory s vedoucí pracovnící krajského střediska Probační a mediační služby (dále jen PMS) v Praze paní **PhDr. Janou Mottlovou, Ph.D.**, v rámci městského úřadu Prahy 8 byly rozhovory prováděny s vedoucí oddělení Odboru sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) paní **Mgr. Dagmar Kubičikovou** a se sociálním kurátorem panem **JUDr. Alešem Čermákem** z odboru sociální intervence a prevence (dále jen OSIP). Tyto výše zmíněné osoby byly v rámci své působnosti dotazovány, zdali oni sami, či jejich spolupracovníci, mají povědomí o problematice radikalizace, jestli již v minulosti řešily problémy s radikalizací dětí a mladistvých, jak postupují při zjištění o možné radikalizaci, s jakými dalšími institucemi ohledně této problematiky spolupracují a jestli je tato spolupráce dostačující, popřípadě co by se dalo zlepšit.

Probační a mediační služba

„Probační a mediační služba je státní organizace, která zajišťuje kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, připravuje podklady pro jejich ukládání a nabízí možnost jednání mezi pachatelem a obětí o urovnání následků trestného činu.“ [37]

V rámci PMS je také práce s mládeží, kde působí specialisté zabývající se problematikou trestných opatření a výchovy dětí a mladistvých, která je uvedena v zákoně č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže výkonu uložených trestních opatření a výchovných opatření. Na PMS se mohou obrátit jak sami mladiství, tak jejich zákonní zástupci a poškození, jimž vznikla škoda důsledkem

jednání dětí či mladistvých. Pracovníci PMS se snaží těmto skupinám pomoci zejména při řešení mimosoudních konfliktů. Mladistvým také nabízejí účast na různých programech a výchovných opatřeních. [37]

Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Zajišťuje zejména výkon sociálně právní ochrany dětí a projednává přestupky spojené s touto problematikou. Především se pak ve své působnosti zaměřuje na ochranu práv dětí, jejich příznivý vývoj a řádnou výchovu. Zabezpečují náhradní rodinné prostředí (dočasné nebo trvalé), činnost směřující k obnovení narušených funkcí v rodině nebo práv rodičů na rodičovskou výchovu a péči o dítě. [38]

Ve speciální agendě kurately pro děti a mládež se také zabývají dětmi a mladistvými, kteří spáchali nějakou trestnou činnost, utíkají od rodičů, vedou zahálčivý nebo nemravný život. Účastní se přestupkových a trestních řízení a také mohou navrhnout různá výchovná či ochranná opatření atd. V rámci své působnosti tedy spolupracují např. s policií, školami, správou sociálního zabezpečení, soudy, dětskými krizovými centry, dětskými domovy, výchovnými ústavy pro mládež atd. [38]

Odbor sociální intervence a prevence

Kurátoři pracující v OSIP nejčastěji řeší sociální problémy spojené se špatnou finanční nebo sociální situací občanů, integrací migrantů či pomoc obětem agrese, trestné činnosti a domácího násilí. Také spolupracují s kurátory Magistrátu pro mládež, a to zejména v oblasti sociální prevence a ve spolupráci s OSPODem provádí svou činnost u rodin pobírajících dávky v hmotné nouzi. Kurátoři vyhledávají v rámci sociální péče občany, kteří jejich pomoc potřebují, ale ta je pouze dobrovolná. Nejčastěji se však na ně lidé obracejí sami. Vzhledem

k povaze některých situací klientů spolupracují také například se soudy, policií, Magistrátem, zdravotnickými zařízeními, ústavy sociální péče pro dospělé, centra krizové intervence, humanitárními organizacemi atd. [38]

V rámci výzkumu byly provedeny rozhovory s vedoucí pracovnící krajského střediska PMS v Praze paní PhDr. Janou Mottlovou, Ph.D., v rámci městského úřadu Prahy 8 byli rozhovory prováděny s odbory OSPOD, kde byl rozhovor prováděn s vedoucí oddělení paní Mgr. Dagmar Kubičkovou a OSIP, kde bylo hovořeno se sociálním kurátorem panem JUDr. Alešem Čermákem. Tyto výše zmíněné osoby byly v rámci své působnosti dotazovány, zdali ony sami či jejich spolupracovníci mají povědomí o problematice radikalizace, jestli již v minulosti řešily problémy s radikalizací dětí a mladistvých, jak postupují při zjištění o možné radikalizaci, s jakými dalšími institucemi ohledně této problematiky spolupracují a jestli je tato spolupráce dostačující, popřípadě co by se dalo zlepšit.

Otázka č. 1 – Jste vy a vaši spolupracovníci obeznámeni s problematikou radikalizace a máte nějaké edukační programy nebo přednášky v rámci této problematiky?

J. Mottlová uvedla, že v současné době je velmi dobře obeznámena s problematikou radikalizace, jelikož se tato problematika dotýká osob, které jsou jejich klienty a v prostředí věznic a výchovných ústavů je velké riziko, že zde může dojít k radikalizačnímu procesu vzhledem k tomu, že se z pohledu radikalizace často jedná o rizikové jedince, kteří se nacházejí v rizikovém prostředí. Nedávným průzkumem, který dělala u svých zaměstnanců však zjistila, že o této problematice mají velmi malé povědomí, a proto se rozhodla o edukaci svých zaměstnanců, aby o této problematice měli větší povědomí, dokázali proces radikalizace rozpoznat, například z chování daných osob, změn

vzhledu, názorů, odívání atd. Toto sice může pomoci při ukládání různých opatření či návrhů k soudu nebo dáno jako poznatek policii, avšak v současné době nejsou žádné deradikalizační nebo nápravné programy, které by se problematikou radikalizace zabývaly, nebo o nich alespoň dosud neslyšela. V rámci edukace svých pracovníků spolupracuje s odborníky (např. doc. PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA), kteří se problematikou radikalizace zabývají.

D. Kubičková problematice radikalizace uvedla, že si je této hrozby vědoma, avšak v současné době nemají žádné programy nebo školení, která by byla zaměřena na tuto problematiku. I když si je vědoma, že rodiny a především děti, se kterými se ona či její pracovníci setkávají patří do rizikové skupiny, kde může velice snadno docházet radikalizaci. Dle jejích informací však dosud nikde nejsou žádné takové programy nebo školení, která by se touto problematikou zabývala. Což, jak dále uvedla, je velká škoda, jelikož by něco takového pro sebe i pro své spolupracovníky uvítala. Pracovníci OSPODu také během roku mají vyčleněný určitý počet na různá školení, avšak tento čas většinou celý zaberou povinná školení a atestace, které musí pracovníci každoročně splňovat, a tak by obtížné do plánu zařadit další školení či přednášky, ale jedním dechem také dodává, že by to bylo velice přínosné.

A. Čermák uvedl, že je s problematikou radikalizace okrajově obeznámen, ale jak jsou na tom jeho kolegové, neví. Žádné kurzy ani semináře o této problematice neabsolvují. Obor sociální intervence a prevence předně vyhledávají potřební lidé dobrovolně. V případě, že člověk pomoc od kurátorů nevyžaduje a odmítá ji, tak s tím nic nezmůžou, a to jak v případě dospělých, tak i dětí a mladistvých. To je důvod proč se domnívá, že lidé, kteří by mohli být radikalizováni, by jejich pomoc nevyhledávali. Z tohoto důvodu se také domnívá, že nějaké kurzy či přednášky o této problematice by pro pracovníky OSIP byly bezpředmětné.

Otázka č. 2 – Pokud zjistíte, že nějaký z vašich klientů vykazuje známky radikalizace, jaký je váš další postup a s kým na tomto spolupracujete nebo byste spolupracovali?

Na tuto otázku A. Čermák uvedl, že doposud žádný takový případ neřešili ani o ničem takovém doposud neslyšel. Kdyby se však o něčem takovém doslech nebo pojal u nějakého svého klienta podezření z radikalizace, tak by tuto skutečnost konzultoval nejdříve s policií, kdy by se obrátil na místně příslušné oddělení.

D. Kubičková uvedla, že v současné době se nejvíce potýkají s dětskými skupinami (tzv. gangy), které se v současné době dopouští trestné činnosti, což se nejvíce týká krádeží (kapesní/v obchodech), držení a užívání drog, vandalismus a napadání, jak mezi sebou, tak s jinými skupinami. Také si uvědomuje, že právě v těchto skupinách vedených o něco staršími vrstevníky ve věku kolem 21 let, může docházet k přejímání nejrůznější ideologie a tím nastartovat proces radikalizace. Ale jak sama dodává, v současné době s touto problematikou nemají zkušenosti a ani žádné metodické postupy, kde bylo uvedeno, jak v takovém případě postupovat a na koho se v případě potřeby obrátit. V současné době, by nejdříve zkusila postupovat dle zákonných norem stanovených v zákoně č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a pokud by toto nepomohlo, obrátila by se pravděpodobně na policii.

J. Mottlová uvedla, že v současné době, problém radikalizace řeší převážně s dospělými klienty, ale i u mladistvých se tento jev dá pozorovat, a to zejména u mladistvých, kteří jsou v tzv. gangu. Pro tyto mladistvé jsou velmi omezené možnosti, jak radikalizaci zastavit, jelikož v současné době nejsou žádné deradikalizační nebo resocializační programy, které jsou například

v Anglii či Rakousku. V současné době se dají použít pouze výchovná, ochranná nebo trestní opatření, která jsou uvedena v zákoně č. 218/2003 Sb. ale ty v případě radikalizace nejsou dostačující. V současné době ohledně problematiky radikalizace PMS spolupracuje se soudy, státními zástupci, OSPODem, policií a vězeňskou službou.

Otázka č. 3 – Je podle vás spolupráce s ostatními státními orgány dostačující, popřípadě co byste zlepšili?

D. Kubičková, na tuto otázku uvedla, že spolupráce s ostatními institucemi, jako jsou například státní zastupitelství, policie, jednotlivá školská zařízení a výchovná zařízení je nedostatečná, kdy v současné době často dochází u některých věcí ke zbytečným střetům, které většinou pramení z nepochopení druhé strany a naopak. Poté, jak uvádí, dochází k averzi mezi jednotlivými účastníky, kteří mezi sebou omezují komunikaci, nebo se s druhou stranou odmítají bavit a dochází tak k byrokratickým průtahům a nesmyslnému přeposílání a dohadování se o místní a věcnou příslušnost. Proto by ráda přivítala možnost občasného setkání se zástupci výše uvedených orgánů, kde by se například jednou ročně probraly záležitosti, které jsou dle jednotlivých institucí potřeba nejvíce řešit, a také by mohlo dojít k většímu pochopení práce těch druhých, aby se zamezilo výše uvedeným nedorozuměním. Dobrým řešením by prý také mohlo být využití současných kulminačních aplikací, jako je například Whats App, kde se dá vytvořit uzavřená skupina, kde by si mohli jednotliví pracovníci navzájem pomáhat a radit při řešení aktuálních problémů, jako např.: na koho se v dané věci obrátit, kdo je místně a věcně příslušný věc řešit, co vše je v dané věci potřeba udělat, aby bylo vše správně, nebo třeba jen

konzultovat danou věc. Což, jak doufá, by mohlo přispět k lepšímu porozumění mezi uvedenými institucemi, jelikož jsme všichni na jedné lodi.

Jak již bylo J. Mottlovou zmíněno, v současné době mají jednou ročně setkání se zástupci soudů, státních zástupců, OSPODem, policií a vězeňskou službou. Jak již také bylo zmíněno, nejvíce spolupracují s vězeňskou službou. Díky této spolupráci dochází k lepšímu pochopení mezi jednotlivými institucemi a lepší spolupráci. Také ve své působnosti spolupracuje s různými odborníky a institucemi zabývajícími se problematikou dětí a mladistvých, jako jsou např. psychologové, intervenční centra, výchovní poradci atd. Tato spolupráce s uvedenými institucemi se poté kladně odráží ve výsledcích s jednotlivými klienty.

A. Čermák uvedl, že v současné době spolupracují s velkou řadou institucí (úřad práce, policie, resortní ministerstva, věznicemi atd.), různými sdruženími a centry (centrum pro mezilidské vztahy, centra krizové intervence, církve, charity atd.) pomáhající lidem v nouzi. Byť se nejedná zrovna o spolupráci v rámci problematiky radikalizace, A. Čermák dodává, že při jakémkoliv řešení problémů s jeho klienty je potřeba řešit každý případ zvlášť, jelikož s každým řeší něco jiného a spoluprací s ostatními institucemi může svým klientům poskytnout nejlepší možné služby. V současné době je se spolupracemi spokojen a nic by neměnil.

4.1.3 Vybrané útvary PČR

V této části jsou prováděny rozhovory s jednotlivými policisty z různých vybraných oddělení, kteří se zabývají problematikou radikalizace nebo

podobným zaměřením, a také proškolením policistů či civilních osob a institucí. Tyto rozhovory byly prováděny v době od 1.3.2021 do 14.4.2021.

Cílem těchto rozhovorů je zjistit, jaké je povědomí policistů na základních útvarech o problematice radikalizace, potažmo extrémismu a terorismu, jak probíhá odhalování jedinců nebo skupin v průběhu jejich radikalizace a jaká jsou v této souvislosti vytvářena preventivní opatření. Dále pak jak jsou policisté na základních útvarech v současné době edukováni v problematice radikalizace a jaká je součinnost s dalšími správními orgány či školskými nebo výchovnými zařízeními.

Útvar policejního zdělávání a služební přípravy Praha

Na tomto útvaru v odboru vzdělávání bylo hovořeno s vedoucím oddělení plk. Mgr. Bc. Vítem Burešem, který byl dotazován na současné vzdělávání policistů v rámci základní odborné přípravy před nástupem na jednotlivá oddělení, do kterých budou po absolvování závěrečných zkoušek přiřazeni, a také jaké je jejich další edukování v rámci problematiky radikalizace.

Otázka č. 1 - jak jsou policisté vzděláváni v rámci základní odborné přípravy?

Co se týká vzdělávání policistů v rámci základní odborné přípravy, tak je ve vyučovacím plánu zavedeno několik hodin věnující se převážně problematice extrémismu, v které je rozebírána například různá symbolika a numerologie jednotlivých extrémistických směrů, a právní úpravou zabývající se problematikou extrémismu. Problematika radikalizace jako taková dosud není v osnovách v rámci základní odborné přípravy zavedena. Policistům také přednáší kriminalisté z oddělení extrémismu, kteří upozorňují na různé

počáteční příznaky nebo symboliku a předměty, které mohou mít extrémistický podtext.

Otázka č. 2 – Jak jsou policisté dále vzdělávání v problematice radikalizace po absolvování základní odborné přípravy?

Co se týká dalšího vzdělávání policistů po odborné přípravě, jsou v rámci školicího zařízení pořádány různé přednášky se zaměřením převážně na extrémismus nebo kybernetickou bezpečnost, kde často dochází k šíření radikálních názorů, myšlenek a různých propagačních videí či zpráv. Problematika radikalizace jako taková zde řešena není. Pouze rámcově v jednotlivých již uvedených přednáškách.

Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy

Konkrétně bylo na oddělení prevence hovořeno s kpt. PhDr. Ivetou Nácovskou – koordinátorka prevence a por. Bc. Radkem Šulcem – preventistou, kteří byli dotazováni na spolupráci s orgány veřejné správy, školskými zařízeními a civilním obyvatelstvem v rámci preventivní činnosti školení různých pracovníků. Také byli dotazováni na problematiku radikalizace, jestli mají nějaké programy zaměřené na tuto problematiku, nebo které by se jí částečně dotýkali. Také byla vedena debata na současný vývoj radikalizace a její možnost radikalizace na internetu vzhledem k současné situaci spojené s celosvětovou pandemií virového onemocnění SARS-CoV-2 a přesunutím většiny společnosti (především dětí a mladistvých) ještě více do online prostředí.

Otázka č. 1 – Máte nějaké programy nebo přednášky zaměřené na problematiku radikalizace?

V současné době žádné programy ani přednášky vyloženě zaměřené na problematiku radikalizace nemají zřízené, ale pokud by jim to bylo zadáno, nebyl by problém takový program vytvořit. Vzhledem k aktuálnosti situace řeší spíše problémy týkající se kyberšikany a pohybu na internetu, kde se zaměřují na rozlišování seriózních zpráv od falešných (tzv. fake news). Tyto programy jsou zaměřeny především pro školy, které o ně projeví zájem. Vzhledem k počtu škol na počet preventistů působících na oddělení prevence není možné, aby se všechny programy, které mají, prezentovaly na všech školách. Ne všechny školy však o tyto programy mají zájem, protože se domnívají, že na jejich školách se tyto problémy nevyskytují, a tudíž je v současné době neřeší.

Co se týká problematiky radikalizace, jde z hlediska preventivního charakteru o velice rozsáhlé téma, a jedna hodinová nebo dvouhodinová přednáška by na takové množství informací předané studentům jistě nestačila. Proto by se spíše, než čistě na problém radikalizace především zaměřili v rámci přednášek na rozlišování pravdivých zpráv od fake news, které často vedou u dětí a mladistvých, ale nejen u nich, k přebrání různé ideologie a ztotožňování se s různými skutky, které jsou na internetu dostupné, kdy se zde například glorifikují některé činy páchané různými skupinami či jednotlivci, se kterými se pak lidé ztotožňují, aniž by si ověřili skutečná fakta ohledně těchto činů. To může vést ke krajním názorům a již zde může započít proces radikalizace. Proto i na přednáškách zdůrazňují to, aby posluchači věnovali pozornost tomu, co na internetu vidí a čtou a všemu slepě nevěřili.

Otázka č. 2 – Jak probíhá spolupráce se školami a spolupracujete také s jinými subjekty (právnícké osoby, státní organizace atd.)?

Jak již bylo zmíněno v předešlé otázce, tak spolupracují převážně se školami, které o danou problematiku projeví zájem. Školy většinou projeví zájem o nějaké přednášky až v době, kdy se u nich vyskytne nějaký problém. Do té doby většinou vše řeší se školními psychology či preventisty, pokud je mají. V současné době po různých útocích na školách v zahraničí také převzaly od výcvikových instruktorů školení na ochranu proti aktivnímu střelci, kdy o toto školení projevila zájem pouze jedna škola.

Různé preventivní programy a školení jsou prováděny i v různých společnostech, které o ně projeví zájem. Především se jedná programy a školení týkající se internetové bezpečnosti a také bezpečném pohybu v internetovém prostředí. Tyto přednášky jsou vhodné i pro pracovníky státních organizací, jako jsou například úřady městských částí atd.

Otázka č. 3 – Jak z preventivního hlediska vidíte problematiku radikalizace?

V současné době zejména u dětí a mladistvých je největší problém se sexuálními predátory (kteří vyhledávají nezletilé) a kyberšikana, která se vzhledem k vládním opatřením více rozmohla, jelikož děti a mladiství byli přesunuti na distanční výuku a měli tak více času, který trávili na internetu, a s tím spojená komunikace přes různé multimediální platformy, jako je např. Tiktok, Viber nebo Messenger atd. Na těchto sociálních sítích mají často pocit nedotknutelnosti, a tak se někdy k okolí na sociálních sítích chovají velice hrubě, kdy si třeba ani neuvědomují, co mohou druhým způsobit. Často se stává, že vybraná oběť je vyčleňována z různých komunikačních skupin a také

zesměšňována. Takto vyčlenění jedinci poté mohou hledat útočiště a pochopení u různých skupin, které se je mohou pokoušet radikalizovat. Také jak již bylo zmíněno, děti a mladiství na internetu často nevnímají rozdíl mezi skutečnými zprávami a fake news.

Tyto problémy jsou z hlediska prevence mnohem více aktuální než samotná radikalizace, jelikož radikalizace začíná vyčleňováním jedinců, kteří chtějí někam patřit, a také podsouváním falešných správ a dezinformací, které pak určití jedinci přejímají za bernou minci. Tyto programy jsou zaměřeny především na edukaci dětí, mladistvých a učitelů na školách, ale je potřeba také do této činnosti zapojit i rodiče dětí, kteří by měli dohlédnout na to, co jejich dítě dělá v kyberprostoru a také mu vysvětlí rozdíl mezi skutečnou zprávou a fake news. Avšak je spousta rodičů, kteří se o to, co jejich dítě na internetu dělá, nezajímají, anebo také neumí rozlišit pravou zpravou od fake news. Zapojení všech tří skupin (žáci, učitelé, rodiče) by tak mělo pomoci k vyšší bezpečnosti dětí a mladistvých v online prostoru, a tím také snížit možnost radikalizace v důsledku nepravdivých zpráv a neslušného chování vůči skupinám či jednotlivcům.

Obvodní ředitelství policie Praha III – Místní oddělení policie Karlín

Toto oddělení bylo vybráno, jelikož zde v současné době působí autor této práce. Zde bylo hovořeno s vedoucím tohoto oddělení npor. Mgr. Pavlem Menclem, který byl dotazován na otázky týkající se spolupráce místního oddělení s úřady a školskými zařízeními spadajícími do jeho působnosti. Dále pak na činnost při prevenci a odhalování radikalizace a také na proškolení policistů v této věci.

Otázka č. 1 – Jak jsou policisté proškolení v problematice radikalizace?

Na oddělení mají policisté k dispozici k nahlédnutí 32stránkovou příručku k problematice extrémismu, nebo její kapesní příručku, ve které mají uvedeno ve stručnosti jak se extrémismus dělí, jaká je jeho symbolika a různá uskupení, s jakou trestnou činností může být extrémismus spojován a různé vzorové příklady z praxe, kde je popsán skutek, a jaká by měla být následná činnost. Tuto brožuru mají policisté kdykoliv k dispozici a je pouze na nich, zdali si tyto informace nastudují. Znat by je ale měli. Dále jsou k policistům k dispozici různé vzdělávací kurzy a semináře v rámci celoživotního vzdělávání, které jsou dobrovolné a je jen na jednotlivých policistech, zdali tyto kurzy využijí.

Otázka č. 2 – Jak probíhá spolupráce s jinými útvary při příjmu oznámení na možnou radikalizaci?

Při příjmu oznámení na možné radikální či extrémistické chování je tato informace přijata buď telefonicky, emailem nebo při příjmu oznámení na oddělení. Po vytěžení informací od oznamovatele jsou dále tyto informace vyhodnocovány a nejedná-li se o věc spadající do příslušnosti místního oddělení, jsou tyto informace předávány k dalšímu opatření příslušným oddělením. V případě možné radikalizace či extrémismu jsou tyto informace zasílány prostřednictvím internetu na krajské oddělení Extrémismu, kde jsou dále zpracovávány. Pokud se jedná o případy, ve kterých figurují děti či mladiství, tak je tato informace ještě zaslána pracovníkům OSPOD dle místní příslušnosti.

Otázka č. 3 – Jaká je spolupráce se školami a státními úřady ohledně problematiky radikalizace?

Spolupráce se školami v současné době funguje tak, že když má škola nějaký problém, tak kontaktuje místní oddělení policie a následně je problém řešen. Někaké periodické setkávání se zástupci škol, kde by se probírala aktuální témata o problémech školy, nebo naopak upozornění ze strany policie na aktuální problematiku co se týče dětí a mladistvých nefunguje. Na žádost škol byly uspořádány nějaké přednášky týkající se aktuálních problémů, které se ve školách aktuálně děly, ale žádné pravidelné přednášky, které by se opakovaly.

Co se týká škol, byl na MOP Karlín za posledních 10 let evidován pouze jeden případ radikalizace, kdy šlo o studenta, který se začal ztotožňovat s pravicovou scénou. Jelikož tento student nepáchal žádnou protiprávní činnost spadající do věcné příslušnosti místního oddělení, byla tato nahlášená skutečnost postoupena na oddělení extrémismu v podobě poznatku, jelikož místní oddělení není věcně příslušné tuto věc řešit. Dále byl poznatek postoupen na místně příslušný OSPOD dle místa bydliště radikalizovaného studenta. Jak celá věc skončila nebo v ní bylo dále postupováno nebylo dosud místnímu oddělení sděleno.

Spolupráce s OSPODem většinou probíhá kladně, kdy se nejčastěji zasílají poznatky o protiprávním jednání dětí a mladistvých, nebo protiprávním jednání páchaného na dětech a mladistvých. Také se s OSPODem spolupracuje při kontrolách, kde by mohlo dojít k napadání pracovníků, nebo při odebírání dětí z péče rodičů. Někaká bližší spolupráce, co se týká radikalizace dětí a mladistvých v současné době není nikde v působnosti Obvodního ředitelství Prahy III zavedena.

Otázka č. 4 – Funguje nějaká spolupráce i na jiných místních odděleních policie, například s OSPODem či školskými zařízeními?

Každé místní oddělení policie má svůj systém a záleží pouze na nich, jak moc chtějí rozvíjet svou spolupráci (tzv. community policing) s místní komunitou, různými organizacemi, státní správou či školskými zařízeními.

Oddělení Terorismu a Extrémismu Praha

Na oddělení Terorismu bylo v rámci rozhovorů hovořeno s vedoucím oddělení mjr. Mgr. Janem Rejhou a na oddělení Extrémismu bylo hovořeno s kriminalistou kpt. Mgr. Karlem Smolou, kteří byli dotazováni na současný stav a možnosti radikalizace především dětí a mladistvých, jaké jsou k tomu využívány prostředky, jak lze takovéto jednání odhalit. Dále bylo zjišťováno, jestli v problematice radikalizace mají vytvořeny nějaké přednášky pro školy či policisty, popřípadě jaké a také jak probíhá spolupráce s dalšími složkami policie.

Otázka č. 1 - Jak v současné době nejčastěji probíhá proces radikalizace u dětí a mladistvých, a jak se dá odhalit?

Oba výše dotazovaní se v této otázce shodují, že v současné situaci spojené s celosvětovou pandemií virového onemocnění SARS-CoV-2 se spousta lidí, a především dětí a mladistvých vzhledem k uzavření škol a přechodu na distanční výuku, přesunula do online prostředí, kde tráví daleko více času. Toho využívají i různé extrémistické, teroristické, náboženské a jiné skupiny, které se zde snaží

šířit svá propagandistická videa a názory. Náboráři těchto skupin se také snaží mladé lidi nalákat prostřednictvím nejen videí a článků či různých komentářů, ale také například prostřednictvím počítačových či mobilních her. Především pak takových her, kde dochází k násilí nebo střílení. Tyto mladé lidi pak zkouší oslovit, zdali si tyto věci nechtějí vyzkoušet i v reálné životě. Pokud se někdo na tuto tzv. návnadu chytí, pak s takovýmto náborářem hovoří většinou přes nějaké zabezpečené nebo privátní servery či komunikační platformy. Vystopovat pak takovou komunikaci nebo odhalit tyto náboráře je velmi obtížné, jelikož spousta oslovených lidí se domnívá, že jde o nějaký žert, nesmysl nebo tomu nevěnují pozornost.

Všímat si svého okolí a reagovat na různé signály, že by se mohlo jednat o nějaké nebezpečí, neplatí jen v online prostředí, které je vzhledem k různým zákazům vycházení jediným možným způsobem různých skupin, jak na sebe připoutat pozornost. Jak uvedl kpt. Mgr. Karel Smola na jednom příkladu z praxe, kdy při cestě po ulici si jeden z jeho kolegů všiml muže, který vypadal „jak z příručky pro teroristy“. Kolega si jej proto vyfotil. Muž měl na sobě maskáčové oblečení, plnovous a prsten se znakem Islámského státu. Následně bylo zjištěno, že muž je opravdu indoktrinovaný názory Islámského státu a toto přesvědčení dále šíří a napomáhá tak radikalizovat další lidi.

Při odhalování radikalizace je důležité všimnout si změn u osob ve svém okolí. Především se pak jedná o změnu vzhledu, názorů, stylu oblékání nebo odmítání některých pokrmů. To jsou jen některé z projevů, které mohou být vodítkem k tomu, že u dané osoby začíná proces radikalizace. U mladých lidí, a především pak dětí a mladistvých, to však nutně nemusí znamenat, že se nějak radikalizují k nějaké skupině, ale že jen hledají svou vlastní cestu.

Lidé však některé změny vnímají, ale nepřisuzují jim žádný velký význam nebo je ignorují a mnohdy ani netuší, že by se mohlo jednat o počátky radikalizačního procesu. V této hektické době si těchto změn často nevšimnou ani rodiče dětí, jelikož jsou zaneprázdnění prací a starostmi o domácnost. Těchto změn u dětí a mladistvých by si mohli všimnout učitelé, kteří s žáky tráví spoustu času, avšak ti jsou kolikrát zaneprázdnění svými pracovními záležitostmi a administrativou, že jim nezbyvá mnoho času, aby se těmito změnami žáků zabývali. I toto je další důvod, proč je odhalování radikalizace v zárodku velmi obtížné. Většinou se o těchto případech na uvedených oddělení dozvídají až po spáchání nějakého protiprávního jednání, které vykazuje znaky extrémistického či teroristického činu.

Otázka č. 2 – Jaká je spolupráce s ostatními složkami policie, co se týká předávání informací o možné radikalizaci či symbolice, nebo předmětech týkající se extrémistických či teroristických skupin?

Jak opět oba výše dotazovaní uvádí, nejdůležitější je při spolupráci předávání informací, a to zejména od uniformovaných policistů, kteří jsou každý den na ulici, potkávají se s obrovským množstvím lidí a provádí tisíce kontrol. Někteří policisté ani nevědí, na co se při kontrole zaměřit a nevědí, že se může jednat o to, že osoba má na sobě nebo na svém oblečení či dopravním prostředku nějaké věci či symboly, které by mohly být spojovány s nějakou extrémistickou či teroristickou skupinou. A když už si něčeho podezřelého povšimnou, tak často nevědí, že tento poznatek, který na místě zjistili, by mohli dále postoupit. Dále také při vstupech do obydlí za účelem kontroly, ne při nějakém oznámení na protiprávní jednání, se zde mohou nacházet různé předměty nebo symbolika.

Proto je důležité, aby si uniformovaní policisté, a nejen ti, ale i další

policisté sloužící v civilním oděvu, všímali svého okolí, toho s kým jednají (podezřelý, poškozený, svědek atd.) a po vyhodnocení si uvědomili, že by se mohlo jednat o něco podezřelého, a aby tyto informace předávali dále.

Otázka č. 3 – Máte vytvořeny nějaké přednášky pro školy nebo policisty v rámci problematiky radikalizace?

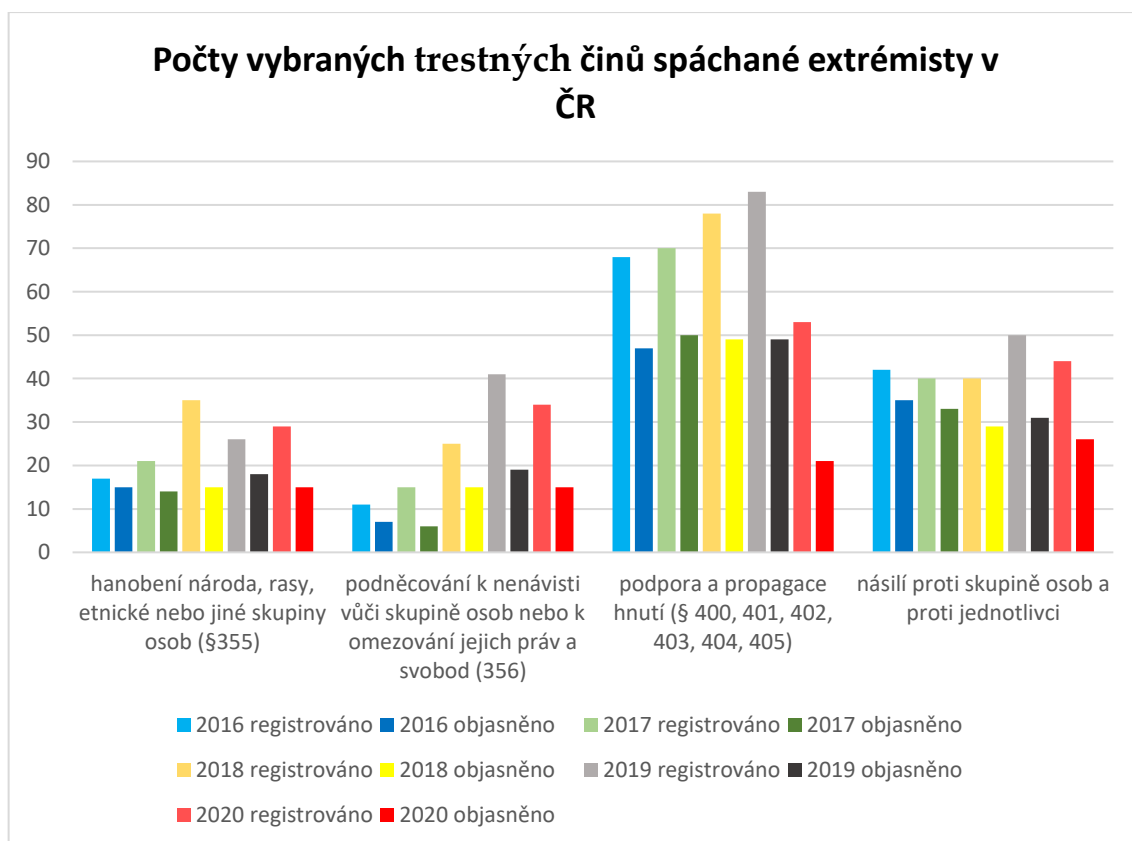
Mjr. Mgr. Jan Rejha uvedl, že v současné době na jeho oddělení není zřízen žádný výukový program pro policisty, školy či jiné instituce v rámci odhalování radikalizace. Do budoucna však plánuje projekt pro policisty na základní odborné přípravě, kde by se tato problematika odhalování radikalizace měla probírat, jelikož jak již bylo zmíněno u druhé otázky, tak někteří policisté ani nevědí, čeho si při kontrolách a jednání s lidmi všítat. Přitom právě oni by mohli být první, kdo si může všimnout radikálního chování.

Kpt. Mgr. Karle Smola uvedl, že v současné době v rámci extrémismu mají pro policisty vytvořené přednášky, kde zdůrazňují, že je potřeba řádně sledovat své okolí, a i z možné banality, jako je jedna fotka (viz. otázka č. 1), se může stát, že se odhalí něco závažného. Na této přednášce také uvádí, že je tyto informace potřeba předávat dále a nenechávat si je tak říkajíc pro sebe v šuplíku, kde jsou k ničemu. Nasbírané informace dále vyhodnocují a dle potřeby ukládají k dalšímu možnému využití. Jak uvádí „*Uniformovaných policistů na ulici je daleko více než nás na oddělení a více očí více vidí*“.

Dále mají zřízené programy pro děti cizinců (ať již uprchlíků nebo přistěhovalců), kde jim vysvětlují, že ne všechno, na co byly ve svém původním domově zvyklý, mohou dělat v České republice. Programy pro školy jako takové nemají, jelikož tuto činnost zajišťuje krajské oddělení prevence.

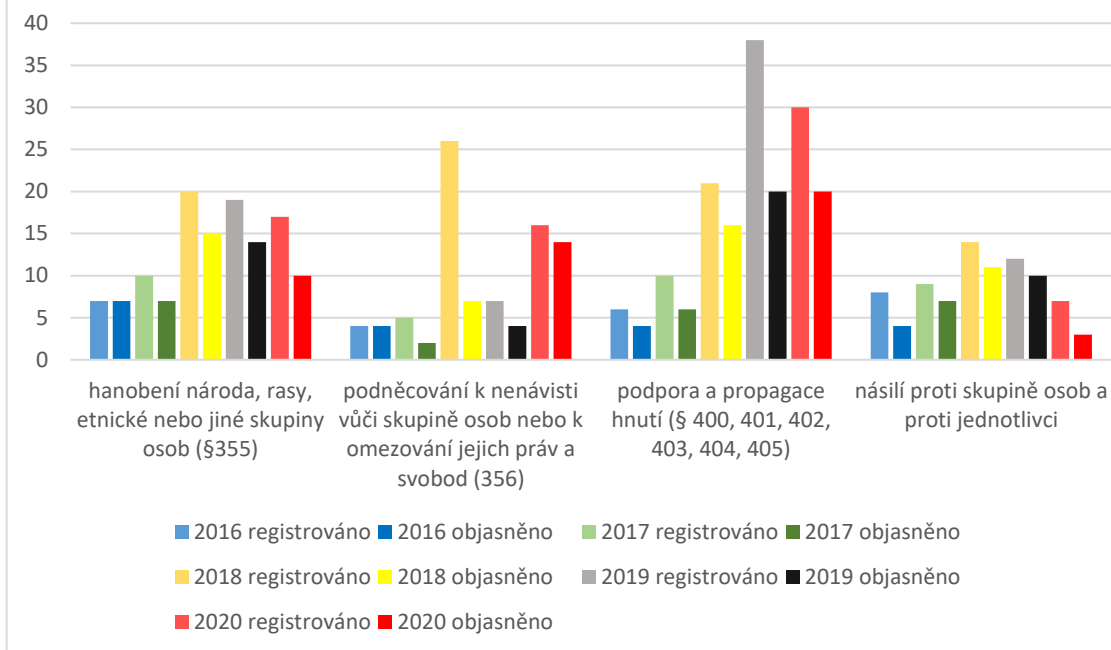
4.1.4 Statistiky

V této části jsou na prvních dvou grafech uvedeny statistické údaje o vývoji vybrané trestné činnosti páchané extrémistickými hnutími, a to jak osobně, tak i v kybernetickém prostoru, a počtu jejich objasněnosti. Na třetím grafu jsou uvedeny počty stíhaných osob za trestné činy, které byli motivovány extrémistickými pohnutkami, kde je znázorněn počet osob jednotlivých hnutí. Na čtvrtém grafu je znázorněn počet teroristických akcí a zadržených osob ve spojitosti s teroristickými útoky v EU, a také kolik těchto skutků a zadržených osob bylo v ČR. Na posledním pátém grafu je uvedeno početní zastoupení jednotlivých hnutí v EU, které byly zodpovědné za teroristické útoky uvedené ve čtvrtém grafu.

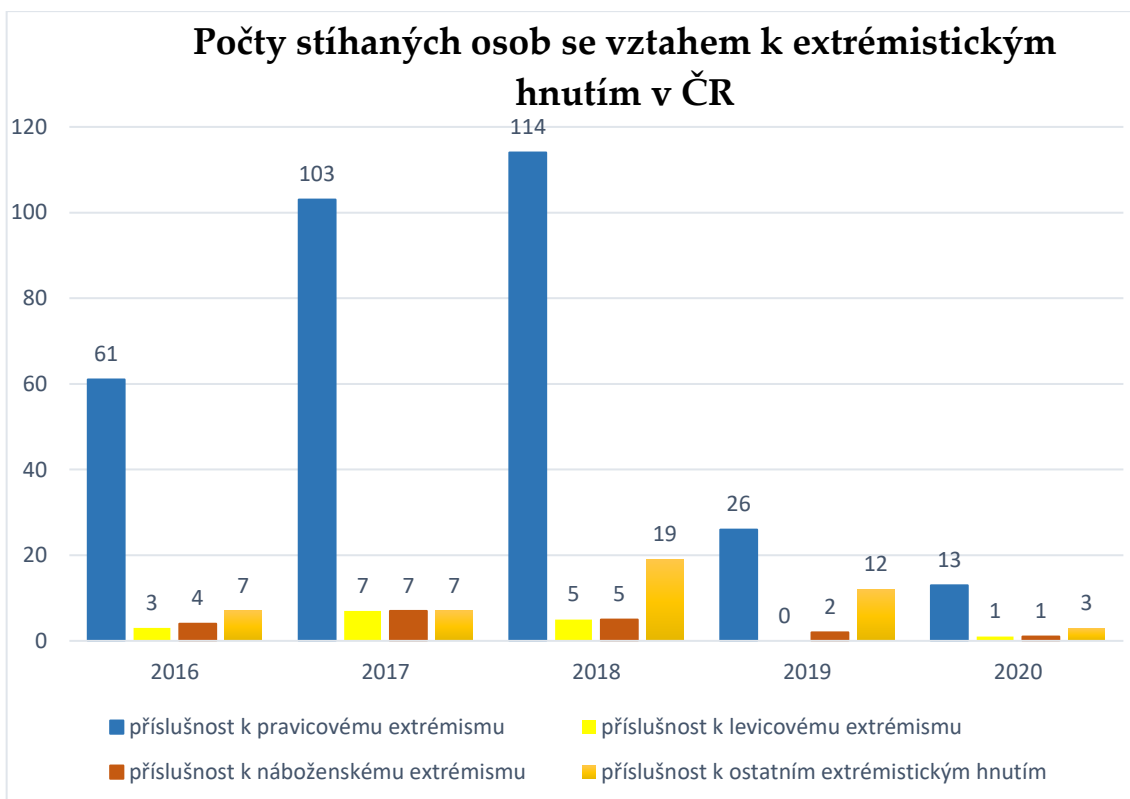
Tabulka 1 Počty vybraných trestných činů spáchané extrémisty v ČR, zdroj: PČR

Počty kybernetických trestných činů spáchané extrémisty v ČR

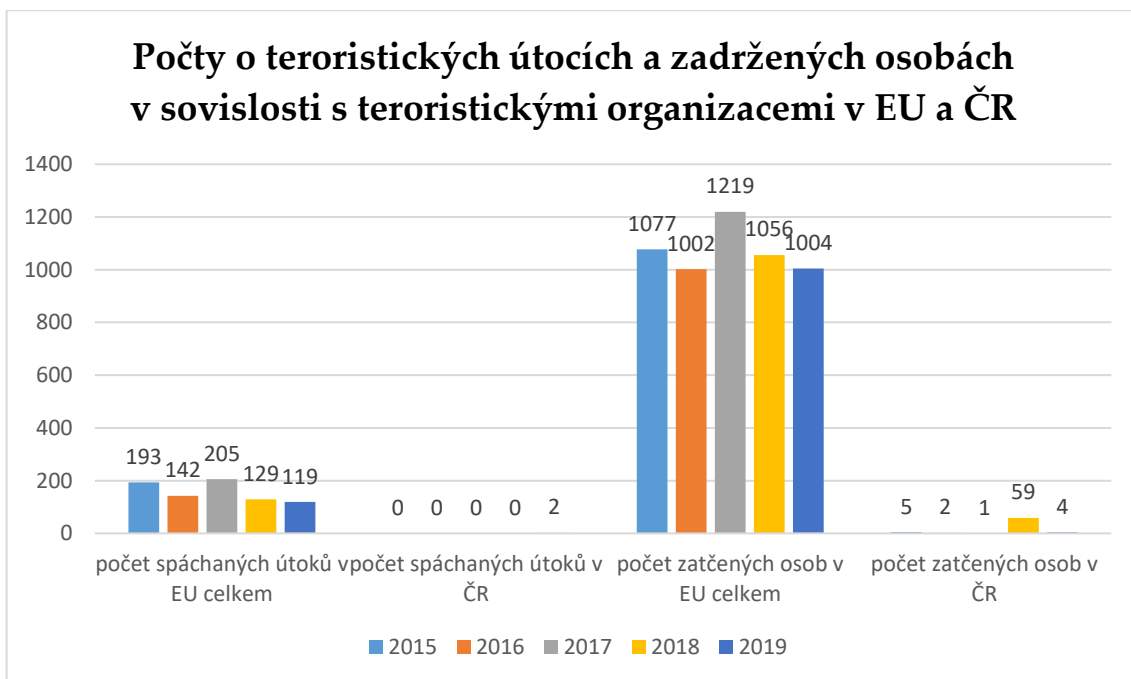

Tabulka 2 Počty kybernetických trestných činů spáchané extrémisty v ČR, zdroj: PČR

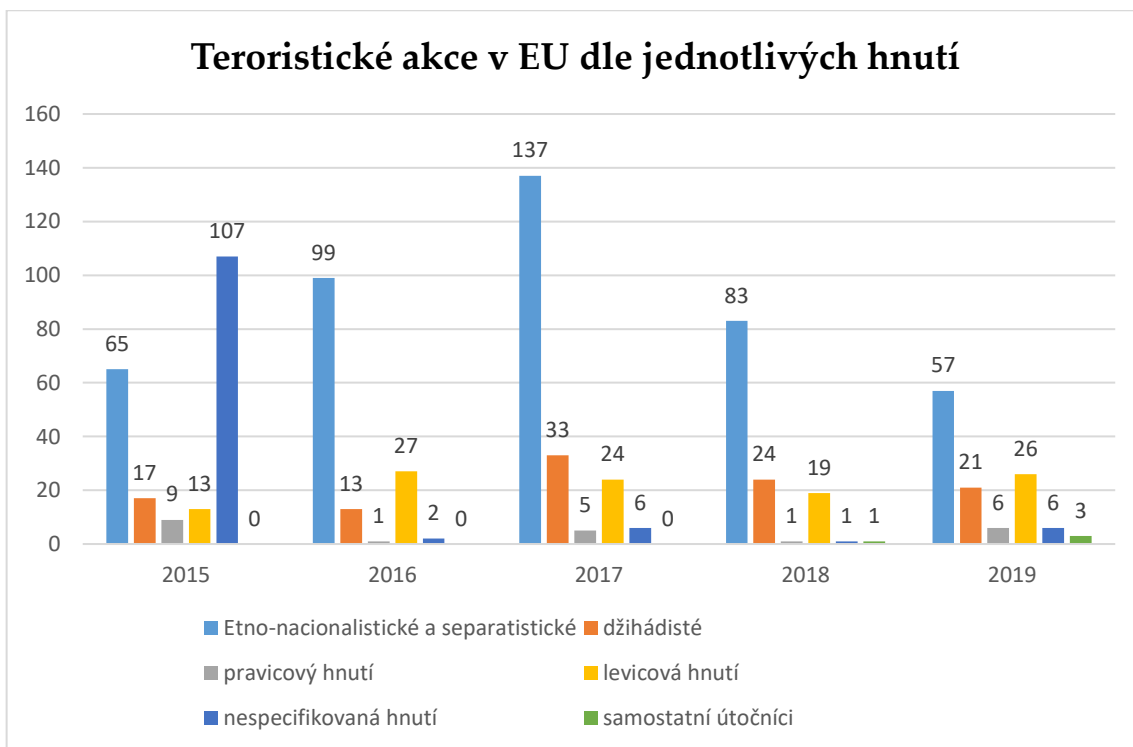
Počty stíhaných osob se vztahem k extrémistickým hnutím v ČR

Tabulka 3 Počty stíhaných osob se vztahem k extrémistickým hnutím v ČR, zdroj: PČR

Tabulka 4 Počty o teroristických útocích a zadržených osobách v souvislosti s teroristickými organizacemi v EU a ČR, zdroj: EUROPOL

Tabulka 5 Teroristické akce v EU dle jednotlivých hnutí, zdroj: EUROPOL

5 VÝSLEDKY

5.1 Vyhodnocení rozhovorů

Z uvedených rozhovorů vyplývá, že v současné době je řešení problematiky radikalizace spíše na dobrovolnosti a každá z oslovených organizací má na tuto problematiku jiný názor. Dokonce i jednotlivá zařízení či oddělení nemají na tuto problematiku jednotný postoj.

Od zástupců škol bylo zjištěno, že o problematice spojené s radikalizací dětí a mladistvých jsou nedostatečně obeznámeni, jelikož v současné době musí nejen oni, ale i jejich kolegové čelit mnohdy až zbytečné byrokracii, připravovat výuku a chodit na různá školení, což vede k následné neochotě věnovat se ještě dalším edukačním programům. Také se nedomnívají, že zrovna radikalizace je takovým problémem, jako například současně řešené problémy ohledně šikany, drog, drobných krádeží atd. Avšak jistou metodiku, na koho by se měli v případech výskytu žáků s podezřením na radikalizaci obrátit, by uvítali. Z uvedených škol za posledních 10 let pouze jedna škola řešila problém s radikalizací, a to prostřednictvím místního oddělení policie.

Ve státní správě, která se zabývá zcela nebo jen částečně problematikou dětí, mladistvých nebo osob, kteří jsou v tíživé situaci, v současné době nefunguje žádný celostátní program nebo školení týkající se problematiky radikalizace. Dle informací z rozhovorů bylo zjištěno, že PMS má vlastní systém školení svých pracovníků. Vedoucí OSPODu na Praze 8 by takovýto program také uvítala. A kurátor z OSIP pro změnu uvedl, že by takováto opatření byla u klientů vyhledávající jejich pomoc zbytečná, jelikož tito lidé prý řeší jiné problémy.

U vybraných oddělení policie bylo zjištěno, že kromě specializovaných útvarů není problematice radikalizace věnována přílišná pozornost. Na základních

útvarech jsou policisté zahlceni spoustou různých úkolů, které musí řešit, kdy jejich odborná působnost musí obsáhnou velké množství informací z různých aspektů policejní práce, a tak jim již nezbyvá čas detailně se zabírat každou jednotlivou problematikou, i když okrajově jsou s touto problematikou seznamováni již při absolvování základní odborné přípravy. Zde je však tato problematika probírána, jak již bylo řečeno, pouze okrajově. Preventivní činnost je v současné době zaměřena spíše na problematiku spojenou s kybernetickým prostředím, ale částečně se toto problematiky radikalizace dotýká, jelikož v přednáškách pro studenty na školách přednáší o problematice spojené s dezinformacemi a fake news. Na oddělení extrémismu mají vytvořené přednášky pro policisty, ale vše záleží na policistech, jestli tyto programy využijí. Na oddělení terorismu připravují program pro policisty na základní odborné přípravě. Na základní útvary jsou také distribuovány brožurky, kde jsou uvedeny základní informace o extrémismu, ale opět záleží na jednotlivých policistech, zda se této problematice budou věnovat.

Komunikace mezi jednotlivými odděleními bývá spíše sporadická, nebo co se týká určitých poznatků v některých případech jednosměrná. To se týká i při komunikaci s ostatními státními orgány. Pokud jde o komunikaci se školami a školskými zařízeními, tak probíhá pouze v případě potřeby, kdy jedna nebo druhá strana potřebuje něco řešit. Další spolupráce závisí na jednotlivých místních/obvodních oddělní policie.

5.2 Vyhodnocení teroristických útoků

V 5-ti vybraných teroristických útocích, které byly rozebrány, figurují jako útočníci občané různých národností, kteří však byli ovlivněni extrémistickým výkladem islámského náboženství (tzv. džihádismem). Jejich oběťmi byli ve

většině případů náhodní lidé, kteří se v daný okamžik útoku nacházeli poblíž útočníků. V pátém případě se jednalo o útok na konkrétní osobu, na kterou byla uvalena fatwa (tzv. rozsudek) za ukazování zpodobnění proroka Mohameda.

V prvních čtyřech případech měli útočníci za sebou kriminální minulost a nějaký čas strávili ve věznicích, kde byl zpuštěn nebo ještě více prohlouben jejich radikalizační proces. Všichni tito útočníci vykazovali některé z rizikových faktorů, které jsou uvedeny v kapitole o odhalování/detekci radikalizace. U všech uvedených případů útočníci ke svému činu použili zbraně, a to jak poloautomatické pušky, pistole (i když v pátém případě se jednalo o pistoli na vzduch, která neměla smrtící účinek), tak i nože. V prvních dvou uvedených případech byl k útoku využit dopravní prostředek.

Jak bylo uvedeno, proces radikalizace u útočníků probíhal postupně a povětšinou byl iniciován nebo upevněn ve věznici, nebo se, stejně jako v posledním případě, jednalo o další generaci přistěhovalců, kdy i zde bylo pozorováno více rizikových faktorů najednou.

5.3 Vyhodnocení statistik

V první tabulce jsou uvedeny vybrané trestné činy páchané s extrémistickým podtextem, kde jsou uvedeny registrované skutky. Vedle je uvedený údaj o objasňenosti za určité období. V tomto případě se jedná o jednotlivé roky v období mezi roky 2016–2020. Toto srovnání ukazuje, že před obdobím pandemie v roce 2020 postupně rostly počty zaregistrovaných činů. V roce 2020 se tyto počty snížily oproti předchozímu roku 2019.

V druhé tabulce je vidět počet kybernetických trestných činů, které jsou totožné s trestnými činy uvedenými v první tabulce. Zde je vidět, že od roku 2018 do roku 2020 zde přibývá trestné činnosti páchané v kyberprostoru.

Třetí tabulka ukazuje počet stíhaných osob se vztahem k extrémismu a rozdělení dle jednotlivých hnutí. V tomto grafu je vidět, že zde převažují jedinci, kteří mají vazbu na pravicový extrémismus. Na výrazný pokles v roce 2019 mohla mít podíl politická scéna a zaměření se na problematické vztahy s Ruskou federací, a také přesunutí se do kybernetického prostoru, kde se extrémisté převážně zaměřují na šíření dezinformací a kontroverzních témat, kterými chtějí rozdělit českou společnost. V roce 2020 mělo vliv především šíření virového onemocnění SARS-CoV-2 a pokračování v šíření dezinformací a rozdělování české společnosti v kybernetickém prostoru.

Tyto tři uvedené grafy v tabulkách ukazují, že v poslední době se snížil počet trestných činů páchaných extrémisty, k čemuž značně přispěla již několikrát zmiňovaná pandemie. To ale dalo těmto hnutím nové možnosti ve využívání kyberprostoru pro šíření dezinformací a rozdělování společnosti.

Ve čtvrté tabulce jsou uvedeny počty teroristických akcí a počty zadržených osob v souvislosti s terorismem. Také je zde pro porovnání stav České republiky k daným obdobím, a to od roku 2015 do roku 2019. Největší aktivita teroristických akcí je zde za období roku 2017, což mohlo být způsobeno úpadkem tzv. Islámského státu a poslední pokus o zvrácení této situace.

V pátém grafu jsou znázorněny počty osob podílejících se v EU na teroristických útocích v období za roky 2015-2019 dle příslušnosti k jednotlivým hnutím. I zde je vidět, jako v tabulce č. 4, pokles džihádistických akcí oproti roku 2017.

6 DISKUZE

V empirické části této práce jsou uvedeny a shrnuty poznatky z výše uvedených kapitol, které budou dále rozvedeny, a dle zjištěných poznatků navrhnutá možná řešení či opatření, která by do budoucna mohla přispět k lepší komunikaci mezi jednotlivými státními složkami a také ke zvýšení prevence a detekce radikalizace.

Radikalizace je v posledních dvou desetiletích nejvíce diskutované téma co se týká bezpečnostních politik států Evropy, ale i dalších kontinentů. Jak uvádí Vegrichová (2019, s.33) je v *“současné Evropské legislativě a jejích aktivitách společné zahraniční a bezpečnostní politiky orgánů Evropské unie a agentur vyhodnocují tuto problematiku jako jednu z prioritních. Evropská komise zřídila dne 27. července 2017 expertní skupinu na vysoké úrovni proti radikalizaci, a to s cílem zvýšit úsilí v oblasti prevence radikalizace vedoucí k násilnému extrémismu a terorismu a oblasti boje proti této radikalizaci.”* Jelikož je problematika radikalizace a s ní spojený extrémismus a terorismus vedena Evropskou unií jako jedna z hlavních priorit bezpečnosti, je potřeba mít tyto pojmy řádně definované, což je také jedním z cílů této práce (cíl č. 2). Jelikož jsou výše uvedené termíny multidisciplinární a každý obor, stát nebo státní složka má vlastní definici těchto termínů, a co pro nás v ČR například může být považováno za radikální či extrémistické, tak v jiných zemích být nemusí. Toto může být jedním z důvodů, proč jsou tyto termíny často špatně chápány a poté nesprávně využívány nebo používány jako synonyma. Proto je potřeba si vždy tyto termíny vyjasnit a v případě Evropské unie i sjednotit tyto definice.

Byť je problematika radikalizace brána v Evropské Unii jako jedna z hlavních bezpečnostních priorit, tak například v českém právní řádu tato definice nikde není uvedena a není ani nijak postihnutelná. Na toto naráží v rozhovorech

převážně J. Mottlová a také D. Kubičková, které uvádějí, že pokud by na nějakého jedince, který jeví známky radikalizace narazily, tak s ním z právního hlediska nic nezmůžou, jelikož na toto zákon nepamatuje a jedinec se může dále radikalizovat. Informace o tomto jedinci lze dále postoupit policii, správním orgánům, nebo soudům. Více není možné dělat do doby, než se tato osoba dopustí protiprávního jednání. Dále také J. Mottlová naráží na to, že v současné době v České republice nejsou žádné deradikalizační programy nebo jiné podpůrné či resocializační programy, které by se osobám procházejícím procesem radikalizace věnovaly.

Deradikalizační a resocializační programy by měly pomoci již radikalizovaným osobám, nebo těm, které tímto procesem procházejí, aby se začlenily zpět do běžného života a zbavily se agrese, negativních pocitů a myšlenek, které vedly k jejich radikalizaci. V současné době v zemích, kde takovéto programy fungují, je to doposud to nejlepší, co se dá pro radikalizované jedince udělat. Tyto programy však nejsou bezchybné, jako třeba u útočníka, který spáchal teroristický útok ve Vídni – Rakousko 2020, i přesto, že úspěšně absolvoval deradikalizační program.

Důležitým prvkem v boji proti radikalizaci je kromě již výše zmíněných deradikalizačních a resocializačních programů dle řady odborníků také prevence. V současném miléniu oproti předchozímu mají lidé díky internetu daleko větší možnosti, jak získávat informace, než tomu bylo dříve. Toho však také zneužívají různé teroristické a extrémistické skupiny a různá jiná radikální hnutí k šíření své propagandy, fake news, dezinformacím, náboru nových členů, a také ke komunikaci v globálním měřítku. V současné době v kybernetickém prostoru tráví spoustu času mnoho lidí, zejména pak dětí a mladistvých. Dle rozhovorů s J. Rjhou, K. Smolou, I. Nácovskou a R. Šulcem, je toto velký bezpečnostní problém, jelikož spousta uživatelů nedokáže rozlišit, co je reálná

zpráva a co fake news, nebo jiná dezinformace, jelikož se tyto zprávy a weby, které je šíří, tváří věrohodně. Zejména pak děti a mladiství jsou k tomuto velmi náchylní a přebírají tak různé názory a myšlenky, které mohou vést k radikálnímu chování. Z tohoto důvodu je potřeba zejména edukovat rizikové skupiny, aby byly schopny sami rozlišovat, co je seriózní zpráva a co ne. Toto je však jen jedna z možností prevence radikalizace.

Dle dělení radikalizace A. Schmida, by také šlo rozdělit i preventivní činnost do uvedených tří skupin, kdy v první úrovni by se cílilo na jednotlivce pomocí různých preventivních programů a přednášek. Ve druhé úrovni by se již dalo cílit na určité skupiny různými celostátními kampaněmi například ve sdělovacích prostředcích či internetu. Třetí úroveň by se měla zaměřit na prevenci státní a také mezistátní, kdy je potřeba preventivně působit především na celou společnost, což by pravděpodobně bylo velice náročné a také by toto řešení mohlo být kontraproduktivní, jelikož by se mohli někteří lidé naopak radikalizovat, kdy se vedla určitá preventivní kampaň proti určité extrémistické či teroristické skupině, aby se jí zabránilo radikalizovat nové členy.

Důležité v prevenci radikalizace je také všimnout si svého okolí a varovných signálů, a to nejen ve svém okolí, ale také v rodině. V procesu radikalizace se v počáteční fázi snaží osoba v tomto procesu skrývat své přesvědčení, a tak je obtížné si těchto změn všimnout nebo si je dát do souvislosti s radikalizací. Jako tomu bylo u útočníka ve Štrasburku – Francie 2018 nebo ve Vídni – Rakousko 2020, kde v prvním případě útočník nedával na první pohled najevo, že by mohlo být něco v nepořádku. Ve druhém případě si rodina nějakých příznaků radikalizace již povšimla, ale dle zjištěných skutečností tomu nevěnovala přílišnou pozornost. Proto je potřeba v tomto ohledu vzdělávat i širokou veřejnost, aby si všímala svého okolí. To může působit preventivně nejen proti

radikalizaci, ale také proti řadě dalších negativních věcí, jako je například domácí násilí, krádeže, poškozování cizích věcí atd.

Dle výše uvedených údajů o rizikových skupinách, prevenci a šíření radikalizace je proto důležité zaměřit pozornost především na školy a různá výchovná zařízení. Dle zjištěných skutečností z rozhovorů se zástupci uvedených škol je patrné, že v současné době problematika radikalizace není předmětem zájmu. To že tato problematika není na školách diskutovaným tématem může mít více příčin, jako jsou například nízká informovanost, relativně bezrizikové prostředí v České republice, nízká zájmovost o dění mimo prostory školy atd. Na tyto nedostatky poukazuje například D. Lebeda (2013) ve své knize Úvod do problematiky extrémismu: Příručka pro pedagogy, kde má dle zjištěných skutečností uvedena různá doporučení, jakými jsou proškolení pedagogů, metodiků prevence na školách, proškolení žáků a studentů a mít nějakého vyškoleného lektora na tuto problematiku, který by se jí více věnoval. Dále zde uvádí, že je potřeba nebát se hovořit o extrémismu a přiznat si problémy na školách. V různých výukových předmětech, jako například v dějepisu, občanské nauce atp., upozornit na současný stav, který z této minulosti vychází.

D. Lebeda také uvádí, že je potřeba do prevence této problematiky zapojit nejen pracovníky ve školství, děti a mládež, ale také jejich rodiče. Toto je také názor I. Nácovské a R. Šulce z policejního oddělení prevence, jelikož rodiče s dětmi tráví nedílnou součást jejich času a jsou zodpovědní za jejich výchovu. Rodiče však často o činnostech svých dětí nevědí, nevědí, s kým se stýkají, nebo co dělají na internetu. To je největší problém týkající se radikalizace, ale také dalších problematik spojených s internetem, jako je hazard, dětská pornografie, kyberšikana atd. Nejen rodiče, ale i někteří pedagogové mají tendence tuto problematiku zlehčovat, jelikož se v české republice zatím neodehrál žádný tak velký čin jako například vražda učitele ve Francii 2020.

Dle zjištění z rozhovorů se zástupci škol vyplynulo, že mají ten dojem, že se případy radikalizace u nich na škole nevyskytují. Buď vzhledem k nízkému věku dětí nebo výběrovému přijímání studentů. Zde si však musíme položit otázku, jak si tím můžou být jistí, když se radikalizace dotýká všech věkových, sociálních, kulturních i etnických vrstev obyvatelstva. Obzvláště když s touto problematikou nemají žádné zkušenosti, nebo se o ní nezajímají. Z toho vyplývá, že se zde můžou nacházet radikalizovaní žáci a studenti, kteří možná projevují nějaké známky radikalizace, ale pokud nikdo neví, jaké jsou příznaky radikalizace k určitému hutí, tak jak tyto změny mohou detekovat?

Jedním z řešení tohoto problému je preventivní činnost spočívající v edukaci žáků, studentů, pedagogů, zaměstnanců a metodiků prevence na školách. Jak bylo zmíněno, je potřeba také spolupráce ze strany rodičů. I když tato spolupráce bývá komplikovaná, a ne všichni rodiče by o tuto spolupráci měli zájem. Přesto je důležité o této problematice hovořit. Dalším řešením v prevenci radikalizace jsou různé školení a programy od nevládních organizací, které se touto problematikou zabývají, jako je například organizace **Radicalisation Awareness Network**, *“což je síť akademických pracovníků a odborníků z bezpečnostní praxe, jejímž úkolem je zvyšování povědomí o problematice radikalizace na různých společenských úrovních.”* [6]

V řešení problematiky radikalizace je také potřeba spolupráce škol se státními organizacemi, především pak s takovými, které se zabývají problematikou dětí a mladistvých, což může být například OSPOD, OSIP, částečně i PMS nebo s některými nevládními organizacemi, které se také zabývají dětmi a mladistvými. Dále je potřeba, aby probíhala spolupráce s policií, a to nejen v oblasti prevence, kterou zajišťují oddělení prevence Krajských ředitelství policie, ale také s místními/obvodními odděleními, která by se měla zajímat o dění ve svém místě působnosti, tak se specializovanými pracovišti zaměřenými

na extrémismus a terorismus. Tato spolupráce a výměna informací by měla být vzájemná, aby všechny zúčastněné organizace měly možnost pozorovat vývoj v této situaci a měly možnost na současný stav a vývoj situace adekvátně reagovat. Žádná taková spolupráce, ale v současné době neexistuje.

V širším měřítku na nedostatek spolupráce mezi jednotlivými organizacemi v různých zemích EU řeší například nevládní organizace **GLOBSEC**, která se zabývá tématy mezinárodní politiky, ekonomiky a bezpečnosti. Ve své zprávě „*Who are the European Jihadis?*“ (překlad autora: Kdo jsou evropští džihádisté?) popisují, že řešení problému s terorismem se v rámci jednotlivých zemí věnují různé státní složky, jako jsou například tajné služby, armáda, nebo speciální vládní zařízení a organizace. Ty ale mezi sebou nespolupracují, a tak si každá z těchto složek sbírá vlastní informace, které se pak ale nikam dále nedostávají. Přitom by tyto informace mohly pomoci nejen vládním, ale i nevládním organizacím mít lepší přehled o situaci. Také by to výrazně pomohlo například s výcvikem policistů v oblasti odhalování jedinců napojených na teroristické nebo extrémistické skupiny a také při odhalování jedinců nebo skupin, které prochází procesem radikalizace. [39]

Dle mého názoru je tak vzájemná spolupráce a komunikace včetně prevence klíčová v boji proti radikalizaci a všem formám násilných ideologických hnutí. Jak je známo, terorismus, extrémismus a další problematiky se dotýkají nás všech a je potřeba tento problém řešit společně, ne každá organizace sama za sebe, jinak se jen obtížně v řešení těchto problémů můžeme pohnout kupředu.

Jak bylo uvedeno, jedním z hlavních prvků v boji s radikalizací je komunikace mezi výše uvedenými státními organizacemi (školy, policie, OSPOD atd.). Určitá mezi organizační a vnitro organizační spolupráce spolu se vzděláváním pracovníků v těchto organizacích o dané problematice jsou velmi důležité, na

čemž se v rozhovorech shoduje většina dotazovaných. Co se týká spolupráce mezi jednotlivými organizacemi, tak by bylo dobré, aby se vybraní zástupci jednotlivých organizací, nejlépe za účasti nějakých odborníků na tuto problematiku, alespoň jednou ročně sešli a mohli tak probrat aktuální situaci. Zhodnotit uplynulé období, navrhnout nová řešení, postupy a také probrat aktuální témata a nedostatky, která současně řeší. Stejně řešení je uvedeno v rozhovoru s J. Mottlovou a které přispívá k lepším vztahům, pochopení a komunikaci mezi jednotlivými organizacemi. Takováto setkání by uvítali i někteří zástupci škol a vedoucí oddělení OSPODu Prahy 8 D. Kubičková.

Dalším možným řešením v rozvoji komunikace mezi uvedenými organizacemi jsou různé komunikační platformy nebo webové stránky, kde by bylo možné probírat různé aktuální problémy, které je potřeba řešit co nejdříve, a kde by mezi sebou jednotliví účastníci mohli probírat možnosti a řešení dané situace. Různé komunikační aplikace se již v praxi používají i přesto, že nejsou nijak zabezpečené a fungují převážně při komunikaci mezi jednotlivými odděleními dané organizace. Rozšířenou aplikací pro komunikaci například mezi policisty (autorovy osobní zkušenosti), nebo jak potvrdila D. Kubičková mezi jejími spolupracovníky, je aplikace Whats App, která mnohdy urychluje komunikaci a pomáhá tak k rychlému řešení situací, do kterého je zapojeno více komunikujících, a tak dochází k rychlé odezvě na danou situaci. Příkladem z praxe může být mezi policisty rozšířená skupina na uvedené aplikaci s názvem „Pátračka“, kde si policisté z různých oddělení předávají informace o hledaných či pohřešovaných osobách. Tyto informace jsou rychle distribuovány mezi policisty, a tak dochází ke zvýšení efektivity v rámci vypátraných osob. Tato metoda je mnohem efektivnější než různé pátrací svazky, které chodí policistům do služebního e-mailu, nebo se kterými se mohou v rámci své pracovní doby seznamovat na pátracím portále policie. Sám z několikaleté zkušenosti vím, že především mladšími kolegy není tento způsob atraktivní a využívají ho

především déle sloužící policisté, ale i někteří z nich radši využívají novější způsoby komunikace, viz. již výše zmíněná aplikace Whats App.

Jak již bylo několikrát zmíněno, aby mohlo dojít k detekci a odhalení radikalizovaných jedinců či skupin, je potřeba mít proškolené pracovníky, kteří dokáží detekovat případné známky radikalizace a se zjištěnými informacemi nakládat a komu je dále postoupit. K tomu jsou zřízeny například semináře od oddělení extrémismu, který je rozveden v rozhovoru s K. Smolou. Tyto semináře jsou dobrovolné a nejsou započítávány do pracovního fondu policistů, což již některé policisty odrazuje, jelikož dle slov některých kolegů nebudou přece do práce chodit zadarmo. Je tedy na každém policistovi, zdali na tento seminář půjde či nikoliv.

Vzhledem k závažnosti této problematiky, na kterou poukazují jak mnozí experti a odborníci na bezpečnost, tak i Evropská unie, je však potřeba, aby byli policisté na základních útvech (a nejen ti) více informováni o této problematice. Aneb jak uvedl K. Smola během rozhovoru *„Více očí více vidí“* a *„Uniformovaných policistů na ulici je daleko více než nás neuniformovaných tady v kanceláři“*. Když už toto policisté nechtějí řešit v rámci svého volného času, tak se výuka této problematiky dá zařadit do kurzů střelecké přípravy, kterou policisté podstupují několikrát ročně, v rámci, které se konají různé instruktáže a nácviky taktiky například proti aktivnímu střelci, nebo nějakým ozbrojeným teroristům. To sice hezky vypadá a dá se to i prezentovat veřejnosti, jak je policie na případný útok připravena, ale to už je mnohdy pro některé lidi pozdě. Není tedy lepší takovýmto incidentům předcházet?

7 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo vymezení některých pojmů, které bývají často špatně interpretovány nebo používány jako synonyma. Dále pak prozkoumat problematiku radikalizace z pohledu místního oddělení policie ve vztahu k jedné z rizikových skupin, a to dětí a mladistvých. Jestli funguje nějaká preventivní nebo edukační činnost zaměřená na pedagogy, žáky a studenty škol. Jestli v rámci problematiky radikalizace školy komunikují s nějakými dalšími státními organizacemi a popřípadě jak takováto spolupráce funguje. Také bylo cílem zjistit, jestli mezi sebou komunikují různé státní orgány v rámci této problematiky.

Dle uvedených poznatků v této práci konstatuji, že zadané cíle byly splněny. Byly vymezeny základní pojmy, jako je radikalizace, radikalismus, extrémismus atd. Také byla zhodnocena preventivní činnost v rámci jednotlivých organizací, kdy výsledkem byla nedostatečná, v některých případech téměř nulová. S podobným výsledkem byla vyhodnocena edukace v problematice radikalizace v rámci daných organizací. Dalším aspektem zkoumání byla komunikace mezi jednotlivými organizacemi, kdy bylo z výsledků zkoumání zjištěno, že i zde jsou velké nedostatky a prostor pro zlepšení, a to zejména v působnosti místních oddělení, které by se měly zajímat o dění v daném území, i když s přihlédnutím na současný personální stav je toto jen těžko realizovatelné. Také byly vyhodnoceny vybrané teroristické útoky v Evropě za posledních pět let, které poukazují na problematiku odhalování a detekce radikalizace.

Závěrem lze tedy říci, že je potřeba této problematice věnovat více pozornosti, a především zlepšit osvětu jak u pracovníků jednotlivých státních organizací, ale i u široké veřejnosti, především pak u dětí a mladistvých.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

atd. – a tak dále

sb. - sbírky

USA – Spojené státy Americké

OSN – Organizace spojených národů

NATO – Severoatlantická aliance

EU – Evropská unie

ČSA – Československé anarchistické sdružení

SPR – Sdružení pro republiku

RSČ – Republikánská strana československá

SARS-CoV-2 – korona virové onemocnění

BIS – Bezpečnostní a informační služba

ČR – Česká republika

PČR – Policie České republiky

MV – Ministerstvo vnitra

RAN – Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci

OSPOD – Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

OSIP – Oddělení sociální intervence a prevence

PMS – Probační a mediační služba

MOP – místní oddělení policie

GLOBSEC – Globální bezpečnostní fórum

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] SCHMID, Alex. *Radicalisation De Radicalisation Counter Radicalisation March 2013*. In: . 2013. Dostupné také z: <http://www.icct.nl/app/uploads/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013.pdf>
- [2] NEUMANN, P. *Perspectives on Radicalisation and Political* . In: . 2008, s. 3-7. Dostupné také z: <https://www.nonviolent-conflict.org/wp-content/uploads/2016/11/Perspectives-on-Radicalisation-Political-Violence.pdf>
- [3] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Radikalizace* [online]. [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>
- [4] *Zákony pro lidi. Trestní zákoník*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [5] LINCHER, Vladimír a KOLEKTIV. *Extrémizmus a radikalizácia v sociálnych kontextoch*. Košice: E-publikace (Online), 2018. Dostupné také z: <https://unibook.upjs.sk/sk/filozoficka-fakulta/1073-extremizmus-a-radikalizacia-v-socialnych-kontextoch>
- [6] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace - Terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Garda Publishing, a.s., 2019.

- [7] UNITED NATIONS. *Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons*. Vídeň: Vienna International Centre, 2016. Dostupné také z:
https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook_on_VEPs.pdf
- [8] Slovník cizích slov. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. [cit. 2021].
Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/radikalizmus-radikalismus>
- [9] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost - 2. aktualizované a doplněné vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2017.
- [10] DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: TRITON, s.r.o., 2003.
- [11] MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister and Principal, 2003.
- [12] SMOLÍK, Josef. *Psychologie terorismu: Jak se z beránek stávají vlci*. Brno: Mendelova univerzita, 2020.
- [13] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Extrémismus* [online]. 2010 [cit. 2021]. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/extremismus.aspx?q=Y3BpPTM%3d>
- [14] Trestní zákoník. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2021]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [15] LEBEDA, David. *Úvod do problematiky extrémismu - příručka pro pedagogy*. Praha: WoltersKluwer ČR, a.s., 2013.

- [16] ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Výroční zprávy o extremismu a koncepcie boje proti extremismu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>
- [17] MAREŠ, Miroslav. Extrémismus v ČR: Náboženský extremismus. *Metodický portál: Články* [online]. 2014 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/19119/EXTREMISMUS-V-CR-NABOZENSKY-EXTREMISMUS.html>
- [18] BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Terorismus. *Www.bis.cz* [online]. 2021 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>
- [19] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Definice terorismu* [online]. 2021 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-terorismu.aspx>
- [20] ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Theses.cz. DERADIKALIZACE ISLAMISTICKÝCH HNUTÍ* [online]. 2013 [cit. 2021]. Dostupné z: [delegitimizace](https://theses.cz/id/201303/deradikalizace-delegitimizace)
- [21] BORUM, Randy. *Ojp.gov. Understanding the terrorist mind-set* [online]. 2003 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/201462.pdf>
- [22] MOGHADDAM, Fathali. *Fathalimoghaddam.com. The Staircase to Terrorism* [online]. 2005 [cit. 2021]. Dostupné z:

<http://fathalimoghaddam.com/wp-content/uploads/2013/10/1256627851.pdf>

- [23] KVASNIČKOVÁ, Barbora. Is.cuni.cz. *Repořítář závěrečných prací - Hrozby, rizika a prevence násilné radikalizace jednotlivce* [online]. 2016 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/159607/>
- [24] HOP, PET. K útoku v Berlíně se přihlásil Islámský stát. *Www.ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2016 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1988407-k-utoku-v-berline-se-prihlasil-islamsky-stat>
- [25] AFI. Kdo útočil v Berlíně? Podezřelý muž byl propuštěn pro nedostatek důkazů. *Www.ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 2016 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1988554-kdo-utocil-v-berline-podezrely-muz-byl-propusten-pro-nedostatek-dukazu>
- [26] IDNES.CZ A ČTK. Uprchlík, zloděj a terorista. Amri se radikalizoval ve vězení, pak vraždil. *Www.idnes.cz* [online]. 2016 [cit. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/anis-amri-profil.A161223_130920_zahranicni_ert
- [27] MCKENZIE, Sheena. Berlínský podezřelý z útoku Anis Amri zabit v milánské přestřelce. *Www.edition.cnn.com* [online]. 2016 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/12/23/europe/berlin-christmas-market-attack-suspect-killed-milan/>
- [28] ONLINE REDAKTOŘI. Teror v Londýně. *Www.independent.ie*. 2017. Dostupné také z: <https://www.independent.ie/world->

news/europe/britain/london-terror-death-toll-rises-to-five-people-including-attacker-as-eight-arrested-on-suspicion-of-preparation-of-terrorist-acts-35557607.html

- [29] CASCIANI, Dominic. Londýnský útok: Kdo byl Khalid Masood?. *Www.bbc.com* [online]. 2017 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-39373766>
- [30] Bbc.com. *Štrasburská střelba: Co víme* [online]. 2018 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-46535862>
- [31] WILLSHER, Kim. *Www.theguardian.com. Chérif Chekatt: who is the Strasbourg shooting suspect?* [online]. 2018 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/12/cherif-cheekat-who-is-the-strasbourg-shooting-suspect>
- [32] Krone.at. *Vídeňský vrah (20) měl příslušný trestní rejstřík* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.krone.at/2266979>
- [33] Lidovky.cz. *K pondělnímu teroristickému útoku ve Vídni se přihlásil Islámský stát. Atentát provedl ‚voják chalífátu‘* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/kluk-z-normalni-rodiny-mel-smulu-na-pratele-rekl-o-atentatnikovi-z-vidne-jeho-obhajce.A201103_181717_ln_zahranici_cek
- [34] Alkhaleejtoday.co. *The 18-year-old killer, who was shot, was a refugee* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z:

<https://alkhaleejtoday.co/international/5120090/the-18-year-old-killer-who-was-shot-was-a-refugee.html>

- [35] Eng.kavkaz-uzel.eu. *Kavkazský uzel* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/53012/>
- [36] Bbc.com. *Útok učitelů ve Francii: Studenti „zaplatili 300 EUR“ za identifikaci Samuela Patyho* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54625270>
- [37] Pmscr.cz. *Probační a mediační služba* [online]. 2021 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/>
- [38] Praha8.cz. *Organizační řád ÚMČ Praha 8* [online]. 2020 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.praha8.cz/file/8NW/Organizacni-rad-UMC-Praha-8.pdf>
- [39] REKAWEK, Kacper. Kdo jsou evropští džihádisté? Od zločinců k teroristům a zpět? Průběžná zpráva. *Globsec.org* [online]. 2018 [cit. 09]. Dostupné z: <https://www.globsec.org/publications/who-are-european-jihadis-from-criminals-to-terrorists-and-back/>
- [40] ZPRAVODAJSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Terorismus. *Bezpečnostní informační služba* [online]. 2021 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

- [41] ZPRAVODAJSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Bezpečnostní informační služba. *Kybernetická bezpečnost* [online]. 2021 [cit. 2021]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/kyberneticka-bezpecnost/>
- [42] JANDA, David a spol. *Extrémismus - metodický materiál pro vnější službu*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2018.

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Liniový proces radikalizace, zdroj: Wegrachtová 2019	28
Obrázek 2 Schodišťový proces radikalizace, zdroj: Wegrachtová 2019.....	30
Obrázek 3 Pyramidový proces radikalizace, zdroj: Wegrachtová 2019.....	31
Obrázek 4 Místo a cesta útočníka, zdroj: https://www.bbc.com/news/uk-39359158	38
Obrázek 5 místo a cesta útočníka, zdroj: https://www.bbc.com/news/uk-39359158	40
Obrázek 6 místo a trasa útočníka, zdroj: https://www.bbc.com/news/world-europe-46535862	41
Obrázek 7 místa útoků, zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:20151115_Berlin_bei_Nacht_15-1.jpg .	42
Obrázek 8 místo útoku označené v levém horním rohu mapy, zdroj: https://247newsaroundtheworld.com/news/7-brits-of-pakistani-origin-arrested-in-paris-for-trying-to-run-over-cop-outside-israel-embassy/	44

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Počty vybraných trestných činů spáchané extrémisty v ČR, zdroj: PČR.....	69
Tabulka 2 Počty kybernetických trestných činů spáchané extrémisty v ČR, zdroj: PČR	70
Tabulka 3 Počty stíhaných osob se vztahem k extrémistickým hnutím v ČR, zdroj: PČR	70
Tabulka 4 Počty o teroristických útocích a zadržených osobách v souvislosti s teroristickými organizacemi v EU a ČR, zdroj: EUROPOL	71
Tabulka 5 Teroristické akce v EU dle jednotlivých hnutí, zdroj: EUROPOL...	71